

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MANUEL CAMPOS SANCHEZ-BORDONA
της 28ης Ιανουαρίου 2016¹

Υπόθεση C-613/14

James Elliott Construction Limited
κατά
Irish Asphalt Limited

[αίτηση του Supreme Court (Ιρλανδία) για την έκδοση προδικαστικής απόφασεως]

«Άρθρο 267 ΣΛΕΕ — Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου — Έννοια του όρου “πράξη θεσμικού οργάνου” — Ευρωπαϊκό πρότυπο EN 13242:2002 δημοσιευθέν από τη CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποιήσεως) κατ’ εντολήν της Επιτροπής — Οδηγία 89/106/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών — Μεταφορά του ευρωπαϊκού προτύπου EN 13242:2002 στο εθνικό δίκαιο — Αδρανές υλικό χρησιμοποιούμενο στον κατασκευαστικό κλάδο — Μέθοδος και χρόνος ελέγχου της συμμορφώσεως ενός προϊόντος προς το πρότυπο αυτό — Σήμανση “CE” — Οδηγία 98/34/ΕΚ για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών — Πεδίο εφαρμογής — Δυνατότητα επικλήσεως σε διαφορά μεταξύ ιδιωτών»

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

Περιεχόμενα

I – Νομικό πλαίσιο	3
A. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	3
1. Οδηγία 89/106	4
2. Πρότυπο EN 13242:2002	5
3. Οδηγία 98/34.....	8
B. Ιρλανδικό δίκαιο	9
II – Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου	10
III – Ανάλυση των προδικαστικών ερωτημάτων	12
A. Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο α': αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύει προδικαστικώς τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα	13
1. Η χρήση οδηγιών της νέας προσεγγίσεως δεν μπορεί να θίγει την προδικαστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.....	14
2. Η Επιτροπή ασκεί σημαντικό έλεγχο επί της διαδικασίας καταρτίσεως των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων από τη CEN	15
3. Η λειτουργία της CEN ως οργανισμού τυποποιήσεως εξαρτάται από ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	18
B. Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο β': μέθοδοι για την απόδειξη της συμμορφώσεως προς το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002.....	20
Γ. Τρίτο προδικαστικό ερώτημα: το τεκμήριο καταλληλότητας των προϊόντων που πληρούν τους όρους της οδηγίας 89/106 προς χρήση	21
Δ. Τέταρτο προδικαστικό ερώτημα: η κατά το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 μέγιστη περιεκτικότητα σε θείο	22
E. Πέμπτο προδικαστικό ερώτημα: Η χρησιμοποίηση της σημάνσεως «CE»	23
ΣΤ. Δεύτερο προδικαστικό ερώτημα: η εφαρμογή της οδηγίας 98/34 και της νομολογίας CIA Security International και Unilever	24
IV – Συμπέρασμα.....	25

1. Το Supreme Court της Ιρλανδίας υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την οποία ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει: α) ορισμένα άρθρα της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών². β) το εναρμονισμένο ευρωπαϊκό πρότυπο EN 13242:2002 (στο εξής: πρότυπο EN 13242:2002), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποιήσεως (στο εξής: CEN) και γ) την οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1998, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών³.

2. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της κατασκευαστικής εταιρίας James Elliott Construction Limited (στο εξής: James Elliott) και της επιχειρήσεως Irish Asphalt Limited (στο εξής: Irish Asphalt), με αντικείμενο τη μη προσήκουσα εκτέλεση συμβάσεως. Η Irish Asphalt είχε παραδώσει στην James Elliott αδρανή υλικά τύπου Clause 804, τα οποία, όπως υποστηρίχθηκε, δεν ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις ποιότητας του προτύπου EN 13242:2002, το οποίο είχε μεταφερθεί στην Ιρλανδία από τη National Standards Authority of Ireland (στο εξής: NSAI) με το πρότυπο I.S. EN 13242:2002.

3. Η υπό κρίση υπόθεση εγείρει για πρώτη φορά ευθέως ενώπιον του Δικαστηρίου το ζήτημα της αρμοδιότητάς του να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου που εγκρίνεται από τη CEN και καθίσταται εν συνεχεία εθνικό τεχνικό πρότυπο, πέραν των λοιπών ερμηνευτικών ζητημάτων σε σχέση με το περιεχόμενο του εναρμονισμένου προτύπου και τη δυνατότητα επικλήσεώς του σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών.

I – Νομικό πλαίσιο

A. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Η εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων που δυσχέραιναν την ελεύθερη κυκλοφορία των δομικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά πραγματοποιήθηκε με τη θέσπιση μίας εκ των οδηγιών που εφήρμοζαν τη «νέα προσέγγιση» στον τομέα της εναρμονίσεως, ήτοι της οδηγίας 89/106, η οποία καθορίζει τα βασικά κριτήρια στα οποία πρέπει να ανταποκρίνονται τα εν λόγω προϊόντα. Η κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών για έκαστο εκ των προϊόντων αυτών ανατέθηκε από την Επιτροπή στη CEN, υπό την ιδιότητά της ως ευρωπαϊκού οργανισμού τυποποιήσεως. Όσον αφορά τα αδρανή υλικά, η Επιτροπή απηύθυνε στη CEN την εντολή M/125, σε εκτέλεση της οποίας η CEN ενέκρινε το πρότυπο EN 13242:2002 για τα «Αδρανή υλικών σταθεροποιημένων με υδραυλικές κονίες ή μη σταθεροποιημένων για χρήση στα τεχνικά έργα και την οδοποιία»⁴.

5. Η οδηγία 89/106 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε μεταγενέστερα από τον κανονισμό (ΕΕ) 305/2011⁵. Το πρότυπο EN 13242:2002 τροποποιήθηκε επίσης μεταγενέστερα, το 2007⁶, χωρίς όμως οι αλλαγές αυτές να έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

2 — ΕΕ L 40, σ. 12.

3 — ΕΕ L 204, σ. 37.

4 — Υποσημείωση που αφορά αποκλειστικώς το πρωτότυπο κείμενο των παρουσών προτάσεων στα ισπανικά.

5 — Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2011, για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών και για την κατάργηση της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 88, σ. 5).

6 — EN 13242:2002 + A1:2007.

6. Προκειμένου η Επιτροπή να είναι σε θέση να εντοπίζει τα μελλοντικά τεχνικά εμπόδια, η οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών⁷, θέσπισε διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών η οποία καθιστούσε δυνατό τον εντοπισμό των πεδίων που έχρηζαν εναρμονίσεως με τη θέσπιση οδηγιών της καλούμενης «νέας προσεγγίσεως». Η οδηγία 83/189 αντικαταστάθηκε, μετά από πολλές τροποποιήσεις, από την οδηγία 98/34, η οποία έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 98/48/ΕΚ⁸. Προσφάτως, η εν λόγω διαδικασία για την εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2015/1535⁹.

1. Οδηγία 89/106

7. Με σκοπό την άρση των τεχνικών εμποδίων στον τομέα των δομικών προϊόντων και την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας τους στην εσωτερική αγορά, η οδηγία 89/106 προέβη σε μη εξαντλητική εναρμόνιση ακολουθώντας τη νέα προσέγγιση που υιοθετήθηκε με το ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985¹⁰. Σε συμφωνία με την προσέγγιση αυτή, το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας παραπέμπει στις βασικές απαιτήσεις που ισχύουν για τα έργα και μπορούν να επηρεάσουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά των προϊόντων, οι οποίες προσδιορίζονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας (μηχανική αντοχή και ευστάθεια· πυρασφάλεια· υγιεινή, υγεία και περιβάλλον· ασφάλεια χρήσεως· προστασία κατά του θορύβου και εξοικονόμηση ενέργειας και συγκράτηση θερμότητας).

8. Ως κύριο τρόπο αποδείξεως της συμμορφώσεως των δομικών προϊόντων προς τις απαιτήσεις ασφαλείας, το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τη συμφωνία τους «με τα αντίστοιχα εθνικά πρότυπα τα οποία προέρχονται από τη μεταγραφή των εναρμονισμένων προτύπων σε εθνικό δίκαιο, [...] οι σχετικές πηγές [των οποίων] έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τη μνεία των εθνικών αυτών προτύπων». Η συμφωνία αυτή δηλώνεται με τη σήμανση «CE».

9. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106:

«[...]»

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εναρμονισμένα πρότυπα είναι οι τεχνικές προδιαγραφές που εγκρίνονται από την CEN ή την CENELEC ή και από τους δύο αυτούς οργανισμούς, μετά από εντολή της Επιτροπής σύμφωνα με την οδηγία 83/189/ΕΟΚ, βάσει γνώμης της επιτροπής η οποία αναφέρεται στο άρθρο 19, και σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που αφορούν τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δύο αυτών οργανισμών, οι οποίες υπογράφηκαν στις 13 Νοεμβρίου 1984.»

10. Όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό, η οδηγία 89/106 προβαίνει σε ελάχιστη εναρμόνιση των βασικών απαιτήσεων που πρέπει να πληρούν τα δομικά προϊόντα και παραπέμπει, όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές, στα πρότυπα που καταρτίζουν αργότερα οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποιήσεως. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα των εναρμονισμένων προτύπων, το άρθρο 7 της οδηγίας προβλέπει ότι οι οργανισμοί αυτοί καταρτίζουν τα πρότυπα βάσει των εντολών τις οποίες τους δίδει η Επιτροπή σύμφωνα με την οδηγία 83/189/ΕΟΚ. Τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα δημοσιεύονται από την Επιτροπή στη σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας¹¹.

7 — ΕΕ L 109, σ. 8.

8 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, για την τροποποίηση της οδηγίας 98/34/ΕΚ για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 217, σ. 18).

9 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (ΕΕ L 241, σ. 1).

10 — ΕΕ C 136, σ. 1.

11 — Κατά το άρθρο 7 της οδηγίας 89/106.

Τα δομικά προϊόντα που ανταποκρίνονται στα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα απολαύουν τεκμηρίου συμμορφώσεως προς την οδηγία 89/106, της οποίας το άρθρο 6, παράγραφος 1, διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία τους στο έδαφος όλων των κρατών μελών, εκτός εάν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της ρήτρας διασφάλισης του άρθρου 21¹².

2. Πρότυπο EN 13242:2002

11. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 της οδηγίας 89/106, η Επιτροπή εξέδωσε στις 6 Ιουλίου 1998 την εντολή M/125, την οποία απήθυνε στη CEN προκειμένου αυτή να καταρτίσει τεχνικό πρότυπο για συγκεκριμένο είδος οικοδομικού υλικού, ήτοι τα αδρανή υλικά. Σε εκτέλεση της εντολής αυτής, η CEN ενέκρινε το πρότυπο EN 13242:2002.

12. Η εντολή M/125¹³ περιέχει ανάθεση στη CEN να εγκρίνει τα τεχνικά πρότυπα για τα αδρανή υλικά που χρησιμοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο ώστε να διασφαλίζεται η καταλληλότητα των υλικών αυτών για τη χρήση για την οποία προορίζονται, όπως η έκφραση αυτή εξειδικεύεται στην οδηγία 89/106¹⁴.

«1. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα των εναρμονισμένων προτύπων για τα σκοπούμενα προϊόντα, τα πρότυπα καταρτίζονται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης βάσει εντολών τις οποίες τους δίδει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η οδηγία 83/189/ΕΟΚ και μετά από διαβούλευση με την επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 19, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των οργανισμών αυτών, οι οποίες υπογράφηκαν στις 13 Νοεμβρίου 1984.

2. Τα πρότυπα που καταρτίζονται κατ' αυτό τον τρόπο λαμβανομένων υπόψη των ερμηνευτικών εγγράφων, πρέπει, κατά το δυνατόν, να διατυπώνονται ως απαιτήσεις σχετικά με τις επιδόσεις των προϊόντων.

3. Μετά την κατάρτιση των προτύπων από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, η Επιτροπή δημοσιεύει τα σχετικά στοιχεία στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, σειρά "C".»

12 — Η ρήτρα διασφάλισης του άρθρου 21, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106 προβλέπει ρητώς ότι, «[ό]ταν ένα κράτος μέλος διαπιστώνει ότι ένα προϊόν που είναι σύμφωνο με την παρούσα οδηγία δεν πληροί τις απαιτήσεις των άρθρων 2 και 3, λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για να αποσύρει το εν λόγω προϊόν από την αγορά, για να απαγορεύει τη διάθεσή του ή να περιορίζει την ελεύθερη κυκλοφορία του».

13 — M/125: Mandate to CEN/CENELEC concerning the execution of standardisation work for harmonized standards on aggregates. Το πλήρες κείμενο της εντολής είναι διαθέσιμο μόνο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής που αφορά τις εντολές τυποποιήσεως, στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=249>. Η εν λόγω εντολή M/125 τροποποιήθηκε στις 29 Ιουνίου 2010, M/125 rev.1 EN.

14 — Κατά το προοίμιο της εντολής M/125, «[η] παρούσα εντολή αυτή έχει ως σκοπό τη θέσπιση διατάξεων για τη διαμόρφωση και την ποιότητα των εναρμονισμένων ευρωπαϊκών προτύπων, ώστε, αφενός, να καταστεί δυνατή η "προσέγγιση" των εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων (εφεξής: κανονιστικές διατάξεις), και, αφετέρου, να δημιουργηθεί τεκμήριο καταλληλότητας των σύμφωνων προς τα πρότυπα αυτά προϊόντων για την επιδιωκόμενη χρήση τους, όπως ορίζεται στην οδηγία».

13. Το κεφάλαιο II, παράγραφοι 8 και 9¹⁵, και το κεφάλαιο III, παράγραφος 2¹⁶, της εντολής περιέχουν υποδείξεις σε σχέση με τις μεθόδους δοκιμής που εφαρμόζονται για τον έλεγχο της τηρήσεως των τεχνικών προδιαγραφών του εναρμονισμένου προτύπου. Κατά το κεφάλαιο III, παράγραφος 1, «τα εναρμονισμένα πρότυπα θα πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα αποδείξεως της συμφωνίας των προϊόντων που απαριθμούνται στα παραρτήματα 1 και 2 προς τις ουσιώδεις απαιτήσεις. Δεδομένου ότι ένας από τους σκοπούς της οδηγίας είναι να άρει τα εμπόδια στο εμπόριο, τα πρότυπα τα οποία απορρέουν από αυτή θα εκφράζονται, στο μέτρο του δυνατού, σε όρους επιδόσεων του προϊόντος (άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106), λαμβανομένων υπόψη των ερμηνευτικών εγγράφων.»

14. Σε εκτέλεση της εντολής M/125, η CEN ενέκρινε το πρότυπο EN 13242:2002, η παράγραφος 2 του οποίου, σχετικά με «κανονιστικές αναφορές», προβλέπει την παραπομπή σε άλλα τεχνικά πρότυπα της CEN¹⁷, η δε παράγραφος του 6, υπό τον τίτλο «Χημικές απαιτήσεις», ορίζει τα εξής:

«6.1 Γενικά

Η ανάγκη διενέργειας δοκιμών και δηλώσεως όλων των κατά το παρόν κεφάλαιο ιδιοτήτων εξαρτάται από την τελική χρήση ή την προέλευση του αδρανούς υλικού. Εφόσον απαιτείται, πρέπει να διενεργούνται οι κατά το κεφάλαιο 6 δοκιμές για τον προσδιορισμό των σχετικών χημικών ιδιοτήτων.

[...]

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 — Όταν δεν απαιτείται συγκεκριμένη ιδιότητα, μπορεί να χρησιμοποιείται κατηγορία “άνευ προϋποθέσεων”.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ 3 — Κατευθύνσεις σχετικά με την επιλογή των κατάλληλων κατηγοριών για συγκεκριμένες εφαρμογές μπορούν να ανευρεθούν στις ισχύουσες εθνικές διατάξεις του τόπου όπου χρησιμοποιείται το αδρανές υλικό.

[...]

15 — Το κεφάλαιο II, παράγραφοι 8 και 9 της εντολής αυτής ορίζει:

«8. Η CEN/TCS (τεχνικές επιτροπές) πρέπει να δώσει μια τεχνική απάντηση για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών της εντολής, λαμβάνοντας υπόψη τις προϋποθέσεις που εκτίθενται κατωτέρω: οι προτεινόμενες μέθοδοι δοκιμής πρέπει να συνδέονται άμεσα με τα σχετικά απαιτούμενα χαρακτηριστικά και δεν πρέπει να παραπέμπουν σε μεθόδους καθορισμού χαρακτηριστικών που δεν απαιτούνται από την εντολή. Οι απαιτήσεις ανθεκτικότητας θα πρέπει να εξετάζονται εντός του πλαισίου που διαμορφώνεται από τις παρούσες εξελίξεις της τεχνολογίας.»

9. Κάθε παραπομπή σε μεθόδους δοκιμών/υπολογισμού πρέπει να είναι σύμφωνη με την επιδιωκόμενη εναρμόνιση. Σε γενικές γραμμές, θα πρέπει να γίνεται παραπομπή σε μία μόνο μέθοδο για τον προσδιορισμό εκάστου χαρακτηριστικού για συγκεκριμένο προϊόν ή οικογένεια προϊόντων.

Εάν, ωστόσο, για ένα προϊόν ή οικογένεια προϊόντων, εξαιτίας δικαιολογημένων λόγων επιβάλλεται να γίνεται παραπομπή σε περισσότερες από μία μεθόδους για τον προσδιορισμό του ίδιου χαρακτηριστικού, τούτο πρέπει να αιτιολογείται. Σε αυτή την περίπτωση όλες οι μέθοδοι στις οποίες γίνεται παραπομπή πρέπει να συνδέονται με το σύνδεσμο “ή” και πρέπει να υποδεικνύεται ο τρόπος εφαρμογής τους.

Σε κάθε άλλη περίπτωση, μπορεί να γίνουν δεκτές δύο ή περισσότερες μέθοδοι δοκιμών/υπολογισμού για τον προσδιορισμό ενός χαρακτηριστικού μόνον αν υπάρχει ή μπορεί να υπάρξει συσχέτιση μεταξύ τους. Το σχετικό εναρμονισμένο πρότυπο ως προς ένα προϊόν πρέπει στη συνέχεια να επιλέξει μία από αυτές ως μέθοδο αναφοράς.

Οι μέθοδοι δοκιμών και/ή υπολογισμού πρέπει να έχουν, όποτε αυτό είναι δυνατό, οριζόντιο χαρακτήρα που να καλύπτει το ευρύτερο δυνατό φάσμα προϊόντων.»

16 — Στο κεφάλαιο III, παράγραφος 2, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι:

«Το εναρμονισμένο πρότυπο θα περιέχει:

[...]

Τις μεθόδους (υπολογισμού, δοκιμών ή άλλες) ή παραπομπή σε πρότυπο που περιέχει τις μεθόδους για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών αυτών».

17 — Συγκεκριμένα: «Το παρόν ευρωπαϊκό πρότυπο ενσωματώνει, με χρονολογημένη ή μη παραπομπή, διατάξεις από άλλες εκδόσεις. Οι κανονιστικές αυτές παραπομπές παρατίθενται στα κατάλληλα σημεία του κειμένου του προτύπου και εν συνεχεία απαριθμούνται οι εκδόσεις». Πρόκειται ιδίως για τα πρότυπα EN 1097-2:1998 — Δοκιμές για τον προσδιορισμό των μηχανικών και φυσικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών — Τμήμα 2: Μέθοδοι για τον προσδιορισμό της αντοχής στον κατακερματισμό, EN 1367-2 — Δοκιμές για τον προσδιορισμό των θερμικών και μετασχηματικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών — Τμήμα 2: Δοκιμή θεικού μαγνησίου και EN 1744-1:1998 — Δοκιμές για τον προσδιορισμό των χημικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών. Τμήμα 1: Χημική ανάλυση.

6.3 Ολικό θείο

Εφόσον απαιτείται, η συνολική περιεκτικότητα του αδρανούς υλικού σε θείο, όπως αυτή καθορίζεται βάσει του κεφαλαίου 11 του προτύπου EN 1744-1:1998, πρέπει να δηλώνεται σύμφωνα με την αντίστοιχη κατηγορία του πίνακα 13.

Πίνακας 13

Κατηγορίες με τις ανώτατες τιμές συνολικής περιεκτικότητας σε θείο

Αδρανή Υλικά	Συνολική περιεκτικότητα σε θείο %	Κατηγορία (S)	
Αδρανή υλικά εκτός της αερόψυκτου σκωρίας υψικαμίνου	≤ 1 %	S ₁	
	> 1 %	S _{Δηλωθέν}	
		Άνευ προϋποθέσεων	S _{NR}
		Αερόψυκτος σκωρία υψικαμίνου	≤ 2 % > 2 %
		Άνευ προϋποθέσεων	S _{NR}

[...]»

15. Στο κεφάλαιο ZA.1 του παραρτήματος ZA του εν λόγω προτύπου αναφέρεται ότι τούτο έχει καταρτιστεί δυνάμει της εντολής που απηύθυνε η Επιτροπή στη CEN κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 89/106 και ότι τα αδρανή υλικά που συμμορφώνονται προς αυτό απολαμβάνουν του τεκμηρίου καταλληλότητας προς χρήση¹⁸.

16. Τα στοιχεία αναφοράς στο πρότυπο της CEN δημοσιεύθηκαν στη σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας στις 27 Μαρτίου 2003¹⁹.

18 — Το κεφάλαιο ZA.1 του παραρτήματος ZA του προτύπου EN 13242:2002 αναφέρει:
 «Το παρόν ευρωπαϊκό πρότυπο που παρατίθεται στο παρόν παράρτημα συντάχθηκε σύμφωνα με εντολή [...] που δόθηκε στην CEN από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών.
 Οι ρήτρες του παρόντος ευρωπαϊκού προτύπου καθώς και των λοιπών ισχυόντων ευρωπαϊκών προτύπων που παρατίθενται στο παρόν παράρτημα πληρούν τους όρους της εντολής που δόθηκε βάσει της οδηγίας της ΕΕ για τα δομικά προϊόντα (89/106/ΕΟΚ).
 Η συμμόρφωση με τις ρήτρες αυτές παρέχει τεκμήριο καταλληλότητας των αδρανών υλικών που καλύπτονται από το παρόν Ευρωπαϊκό Πρότυπο για την επιδιωκόμενη χρήση τους η οποία εκτίθεται στο παρόν· πρέπει να γίνεται αναφορά στις πληροφορίες που συνοδεύουν τη σήμανση CE.»

19 — ΕΕ C 75, σ. 8.

3. Οδηγία 98/34

17. Η οδηγία 98/34 κωδικοποίησε και αντικατέστησε τις διατάξεις της οδηγίας 83/189 και τις διάφορες τροποποιήσεις της. Εν συνόψει, η οδηγία 98/34 εγκαθιδρύει διαδικασία για την πρόληψη της εμφανίσεως τεχνικών εμποδίων στην εσωτερική αγορά, συμπληρωματική της εναρμονίσεως των νομοθεσιών. Διαμορφώνεται ένα σύστημα πληροφορήσεως για τα τεχνικά πρότυπα που καταρτίζουν οι εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης και ένα άλλο για τους τεχνικούς κανονισμούς που θεσπίζουν οι εθνικές αρχές των κρατών μελών.

18. Με κάπως συγκεχυμένη διατύπωση, το άρθρο 1 της οδηγίας 98/34 διακρίνει μεταξύ «προτύπου» και «τεχνικού κανόνα»²⁰, βάσει του προαιρετικού χαρακτήρα των τεχνικών προτύπων έναντι της υποχρεωτικής φύσεως των τεχνικών κανόνων. Η διαφορετική αυτή φύση έλκει την καταγωγή της από το γεγονός ότι τα τεχνικά πρότυπα εγκρίνονται από φορείς του ιδιωτικού δικαίου, ήτοι τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, ενώ οι τεχνικοί κανόνες αποτελούν κανονιστικές πράξεις των εθνικών δημοσίων αρχών. Ωστόσο, η διασύνδεση μεταξύ των τεχνικών κανόνων και των τεχνικών προτύπων είναι ιδιαίτερα έντονη στους κόλπους του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως μετά το 1985, αφότου άρχισε να χρησιμοποιείται η νέα προσέγγιση στον τομέα της εναρμονίσεως των νομοθεσιών για την προώθηση της εσωτερικής αγοράς.

19. Ο διαχωρισμός της νομοθεσίας που διέπει τις διαδικασίες πληροφορήσεως σχετικά με τα τεχνικά πρότυπα και τους τεχνικούς κανόνες επέφερε κάποιου είδους αποσαφήνιση. Ο κανονισμός (ΕΕ) 1025/2012²¹ περιέχει πλέον τις διατάξεις σχετικά με την ευρωπαϊκή τυποποίηση, ενώ η οδηγία 2015/1535 ρυθμίζει τη διαδικασία πληροφορήσεως σε σχέση με τους τεχνικούς κανόνες.

20 — Η οδηγία 98/34, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 94/48, παρέχει στο άρθρο της 1 τους ακόλουθους ορισμούς:

«[...]

3. “Τεχνική προδιαγραφή”: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο στο οποίο ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως τα επίπεδα ποιότητας ή ιδιότητες χρήσης, η ασφάλεια, οι διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, τη σήμανση και το ετικετάρημα, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της πιστότητας.

[...]

4. “Άλλη απαίτηση”: απαίτηση, εκτός των τεχνικών προδιαγραφών, επιβαλλόμενη σε ένα προϊόν, ιδίως για λόγους προστασίας των καταναλωτών ή του περιβάλλοντος, η οποία αφορά τον κύκλο ζωής του προϊόντος μετά τη διάθεσή του στην αγορά, όπως οι συνθήκες χρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης ή εξάλειψής του, εφόσον οι συνθήκες αυτές μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη σύνθεση ή τη φύση του προϊόντος, ή την εμπορία του.

[...]

6. “Πρότυπο”: οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό τυποποίησης, για επανειλημμένη ή διαρκή εφαρμογή, των οποίων όμως η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και οι οποίες υπάγονται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

διεθνές πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από διεθνή οργανισμό τυποποίησης το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού,

ευρωπαϊκό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού,

εθνικό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από εθνικό οργανισμό τυποποίησης το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού.

[...]

11. “τεχνικός κανόνας”: τεχνική προδιαγραφή ή άλλη απαίτηση ή κανόνας σχετικά με τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των οικείων διοικητικών διατάξεων των οποίων η τήρηση είναι υποχρεωτική de jure ή de facto, για την εμπορία, την παροχή υπηρεσιών, την εγκατάσταση ενός φορέα παροχής υπηρεσιών ή τη χρήση σε κράτος μέλος ή σε σημαντικό τμήμα του κράτους αυτού, όπως επίσης, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 10, οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών που απαγορεύουν την κατασκευή, εισαγωγή, εμπορία ή χρήση ενός προϊόντος και την παροχή ή χρήση μιας υπηρεσίας ή την εγκατάσταση για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

[...]

21 — Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με την ευρωπαϊκή τυποποίηση, την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 89/686/ΕΟΚ και 93/15/ΕΟΚ και των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 94/9/ΕΚ, 94/25/ΕΚ, 95/16/ΕΚ, 97/23/ΕΚ, 98/34/ΕΚ, 2004/22/ΕΚ, 2007/23/ΕΚ, 2009/23/ΕΚ και 2009/105/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 87/95/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της απόφασης αριθ. 1673/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 316, σ. 12).

20. Η διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών κανόνων διέπεται, κατά κύριο λόγο, από τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 98/34. Το άρθρο 8 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να γνωστοποιούν στην Επιτροπή τα σχέδιά τους τεχνικών κανόνων²². Το άρθρο 9 καθορίζει προθεσμία τριών μηνών κατά τη διάρκεια της οποίας, το κράτος μέλος που κοινοποιεί το σχέδιο δεν δύναται να προβεί στην οριστική έγκρισή του. Η προθεσμία αυτή επεκτείνεται όταν ένα ή περισσότερα κράτη εκδίδουν εμπειριστατωμένες γνώμες επισημαίνοντας ότι το κοινοποιηθέν σχέδιο τεχνικού κανόνα ενδέχεται να προκαλέσει εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων ή όταν η Επιτροπή αποφασίζει να δρομολογήσει την κατάρτιση κανόνα εναρμονίσεως.

B. Ιρλανδικό δίκαιο

21. Ως μέλος της CEN, η NSAI περιέλαβε αυτολεξεί το περιεχόμενο του προτύπου EN 13242:2002 στο ιρλανδικό τεχνικό πρότυπο I.S. EN 13242:2002.

22. Το άρθρο 10 του νόμου του 1980 περί πώλησεως αγαθών και παροχής υπηρεσιών (Sale of Goods and Supply of Services Act 1980, στο εξής: νόμος του 1980) τροποποίησε το άρθρο 14 του νόμου του 1893 περί πώλησεως αγαθών (Sale of Goods Act 1893), το οποίο έχει πλέον ως εξής:

«1. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος νόμου και κάθε σχετικού νομοθετήματος, δεν ισχύει σιωπηρός όρος ή εγγύηση ως προς την ποιότητα ή την καταλληλότητα για συγκεκριμένο σκοπό των αγαθών που παραδίδονται βάσει συμβάσεως πώλησεως.

2. Όταν ο πωλητής πωλεί αγαθά στο πλαίσιο επιχειρηματικής δραστηριότητας, ισχύει ο σιωπηρός όρος ότι τα αγαθά που παραδίδονται βάσει της συμβάσεως είναι εμπορεύσιμης ποιότητας, πλην όμως τέτοιος όρος δεν ισχύει:

- α) όσον αφορά ελαττώματα επί των οποίων έχει επιστηθεί ειδικά η προσοχή του αγοραστή πριν από τη σύναψη της συμβάσεως ή
- β) αν ο αγοραστής εξετάσει τα προϊόντα πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, όσον αφορά ελαττώματα τα οποία θα έπρεπε να είχε αποκαλύψει η εξέταση αυτή.

22 — Το άρθρο 8 της οδηγίας 98/34 έχει ως εξής:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 10, τα κράτη μέλη γνωστοποιούν πάραυτα στην Επιτροπή κάθε σχέδιο τεχνικού κανόνα, εκτός εάν πρόκειται απλώς για αυτούσια μεταφορά ενός διεθνούς ή ευρωπαϊκού προτύπου, οπότε αρκεί μια απλή πληροφόρηση ως προς το συγκεκριμένο πρότυπο· επίσης, απευθύνουν στην Επιτροπή κοινοποίηση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαία η θέσπιση ενός τέτοιου τεχνικού κανόνα, εκτός εάν οι λόγοι αυτοί συνάγονται ήδη από το ίδιο το σχέδιο.

[...]

Η Επιτροπή, μόλις της γνωστοποιηθούν τα σχέδια τεχνικού κανόνα και όλα τα σχετικά έγγραφα, τα θέτει υπόψη των λοιπών κρατών μελών. Μπορεί επίσης να τα υποβάλει προς γνωμοδότηση στην επιτροπή του άρθρου 5, και, ενδεχομένως, στην επιτροπή που είναι αρμόδια για τον εν λόγω τομέα.

[...]

2. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη μπορούν να απευθύνουν προς το κράτος μέλος που γνωστοποίησε σχέδιο τεχνικού κανόνα, παρατηρήσεις που το εν λόγω κράτος μέλος θα λάβει υπόψη στο μέτρο του δυνατού, αργότερα, κατά την τελική διατύπωση του τεχνικού κανόνα.

3. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν το ταχύτερο στην Επιτροπή το οριστικό κείμενο ενός τεχνικού κανόνα.

[...]

3. Τα αγαθά είναι εμπορεύσιμης ποιότητας, εφόσον είναι κατάλληλα για τον σκοπό ή τους σκοπούς για τους οποίους αγοράζονται συνήθως τα αγαθά αυτού του είδους και είναι τόσο ανθεκτικά όσο είναι εύλογο να αναμένεται, με γνώμονα οποιαδήποτε περιγραφή εφαρμόζεται σε αυτά, την τιμή (ανάλογα με την περίπτωση) και όλες τις άλλες σχετικές περιστάσεις, κάθε μνεία δε του παρόντος νόμου στα μη εμπορεύσιμα αγαθά θα πρέπει να ερμηνεύεται αναλόγως.

4. Όταν ο πωλητής πωλεί αγαθά στο πλαίσιο επιχειρηματικής δραστηριότητας και ο αγοραστής, ρητώς ή σιωπηρώς, γνωστοποιεί στον πωλητή οποιονδήποτε συγκεκριμένο σκοπό για τον οποίο αγοράζονται τα εμπορεύματα αυτά, ισχύει ο σιωπηρός όρος ότι τα αγαθά που παραδίδονται βάσει της συμβάσεως είναι ευλόγως κατάλληλα για τον σκοπό αυτόν, ανεξαρτήτως του εάν ο εν λόγω σκοπός αποτελεί σκοπό για τον οποίο παραδίδονται συνήθως τα αγαθά αυτά, εκτός αν προκύπτει από τις περιστάσεις ότι ο αγοραστής δεν στηρίζεται στην ικανότητα ή στην κρίση του πωλητή, ή ότι είναι παράλογο να στηριχθεί σε αυτές.»

23. Δυνάμει του άρθρου 55 του νόμου του 1980, εάν ο αγοραστής συμβάλλεται ως καταναλωτής, οι κατά το άρθρο 14 σιωπηροί όροι δεν μπορούν να αποκλεισθούν. Ωστόσο, όταν, όπως εν προκειμένω, ο αγοραστής δεν είναι καταναλωτής, τότε οι διατάξεις του άρθρου 14 μπορούν να τροποποιηθούν, συμπληρωθούν ή αποκλεισθούν εντελώς με συμφωνία των συμβαλλομένων μερών.

24. Στην υπό κρίση υπόθεση, καμία τέτοια τροποποίηση, συμπλήρωση ή αποκλεισμός δεν συμφωνήθηκε μεταξύ των συμβαλλομένων, και, ως εκ τούτου, το High Court έκρινε ότι οι κατά το άρθρο 14, παράγραφοι 2 και 4, σιωπηροί όροι αποτελούσαν μέρος της συμβάσεως.

II – Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου

25. Η James Elliott άσκησε αγωγή κατά της Irish Asphalt λόγω αθετήσεως συμβάσεως παραδόσεως αδρανών υλικών, γνωστών στην Ιρλανδία ως Clause 804, τα οποία χρησιμοποιούνταν αρχικώς στην οδοποιία, αλλά και ως υψηλής ποιότητας υλικό επιχρωμάτωσης σε οικοδομικά έργα. Η James Elliott χρησιμοποίησε τα υλικά αυτά στο Κέντρο Νεότητας του Ballymun στον Δήμο Δουβλίνου. Η Irish Asphalt παρέδωσε τα υλικά αυτά στην James Elliott μεταξύ της 27ης Αυγούστου 2004 και της 17ης Δεκεμβρίου 2004 αντί συνολικού τιμήματος 25 000 ευρώ, πλέον ΦΠΑ.

26. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, άρχισαν να εμφανίζονται ρωγμές στα πατώματα και τους τοίχους, τόσο εκτεταμένες που το κτίριο δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί. Η James Elliott αποδέχθηκε την ευθύνη και διεξήγαγε εργασίες αποκαταστάσεως στο κτίριο με κόστος τουλάχιστον 1 550 000 ευρώ. Εκτιμώντας ότι η ζημία προκλήθηκε από ένα φαινόμενο γνωστό ως «διόγκωση σιδηροπυρίτη», που εμφανίστηκε, κατά την άποψή της, από την παρουσία σιδηροπυρίτη εντός του λιθοδέματος Clause 804 που της παρέδωσε η Irish Asphalt, η James Elliott αξίωσε, ανεπιτυχώς, από την εν λόγω εταιρία αποζημίωση λόγω αθετήσεως της συμβάσεως.

27. Στις 13 Ιουνίου 2008, η James Elliot άσκησε αγωγή αποζημιώσεως κατά της Irish Asphalt. Με απόφαση της 25ης Μαΐου 2011, το High Court εκτίμησε ότι οι ζημίες οφείλονταν στη διόγκωση σιδηροπυρίτη, εξαιτίας της παρουσίας βοτρυοειδούς σιδηροπυρίτη (framboidal pyrite) στο αδρανές υλικό που παρέδωσε η Irish Asphalt.

28. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η συναφθείσα μεταξύ των δύο εταιριών σύμβαση προέβλεπε την παράδοση αδρανούς υλικού Clause 804 σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του ιρλανδικού προτύπου για τα αδρανή υλικά (IS EN 3242:2002), το οποίο αποτελεί εφαρμογή του προτύπου EN 3242:2002. Αφού αξιολόγησε τα αποδεικτικά στοιχεία σε σχέση με σειρά δοκιμών που διενεργήθηκαν σε αδρανές υλικό που ελήφθη από το κτίριο το 2009, πέντε έτη μετά την παράδοση και χρήση του στην κατασκευή του κτιρίου, το High Court κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το υλικό δεν ήταν σύμφωνο με το πρότυπο όσον αφορά σειρά χαρακτηριστικών, ιδίως ως προς την

περιεκτικότητά του σε θείο. Η Irish Asphalt είχε αθετήσει, κατά το High Court, τη συναφθείσα με την James Elliott σύμβαση, κατά το μέρος που όφειλε, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του νόμου του 1980, να παραδώσει αδρανές υλικό εμπορεύσιμης ποιότητας και κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό, όπως είχε γνωστοποιηθεί στον προμηθευτή.

29. Η Irish Asphalt άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του High Court ενώπιον του Supreme Court κατά την εκδίκαση, όμως, του ενδίκου μέσου αναγνώρισε ότι οι ζημίες στο κτίριο προκλήθηκαν από τη διόγκωση σιδηροπυρίτη. Στις 2 Δεκεμβρίου 2014, το Supreme Court εξέδωσε απόφαση επί ζητημάτων εθνικού δικαίου, απορρίπτοντας την έφεση και κρίνοντας ότι τα συμπεράσματα του High Court σχετικά με την περιεκτικότητα σε θείο συμφωνούσαν με τα αποδεικτικά στοιχεία, ότι η εκτίμησή του επί των πραγματικών περιστατικών ήταν ορθή και ότι παρείλκε η επανεξέτασή της.

30. Μολαταύτα, το Supreme Court δεν απεφάνθη επί των πτυχών της εφέσεως που είχαν σχέση με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι διατηρούσε αμφιβολίες ως προς τη νομική φύση των ευρωπαϊκών τεχνικών προτύπων και τη δυνατότητα επικλήσεώς τους σε συμβατικές σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, καθώς επίσης ως προς την ερμηνεία του προτύπου EN 13242:2002 και την υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης των ιρλανδικών προτύπων που αφορούν την πώληση αγαθών. Αποφάσισε, κατά συνέπεια, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1. α) Όταν, σύμφωνα με ιδιωτική σύμβαση, ο συμβαλλόμενος υποχρεούται να παραδώσει προϊόν που παρήχθη σύμφωνα με εθνικό πρότυπο το οποίο εγκρίθηκε κατ' εφαρμογήν ευρωπαϊκού προτύπου, καταρτισθέντος κατ' εντολήν της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δυνάμει των διατάξεων της οδηγίας 89/106, αποτελεί η ερμηνεία του εν λόγω προτύπου ζήτημα για το οποίο μπορεί να ζητηθεί η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ;
 - β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1α, απαιτεί το πρότυπο EN 13242:2002 να αποδεικνύεται η συμμόρφωση προς το εν λόγω πρότυπο ή η παράβασή του μόνο με βάση αποτελέσματα δοκιμών σύμφωνα με τα (μη καταρτισθέντα κατόπιν εντολής) πρότυπα τα οποία έχει εγκρίνει η CEN και στα οποία παραπέμπει το EN 13242:2002, εφόσον οι δοκιμές αυτές διεξάγονται κατά τη στιγμή της παραγωγής και/ή της παραδόσεως, ή είναι δυνατό να αποδεικνύεται παράβαση του προτύπου (και κατά συνέπεια αθέτηση της συμβάσεως) με βάση αποτελέσματα δοκιμών που διεξάγονται αργότερα, εάν τα αποτελέσματα των δοκιμών αυτών αποδεικνύουν λογικά παράβαση του εν λόγω προτύπου;
2. Υποχρεούται το εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αγωγής λόγω παραβάσεως συμβάσεως ιδιωτικού δικαίου σχετικά με προϊόν παρασκευασμένο σύμφωνα με ευρωπαϊκό πρότυπο το οποίο εγκρίθηκε κατ' εντολήν της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βάσει της οδηγίας [89/106], να μην εφαρμόσει τις διατάξεις του εθνικού δικαίου οι οποίες προβλέπουν [την ύπαρξη σιωπηρών συμβατικών] όρων που αφορούν την εμπορευσιμότητα και την καταλληλότητα προς χρήση ή την ποιότητα, με το σκεπτικό ότι [οι εν λόγω] διατάξεις του νόμου ή η εφαρμογή τους δημιουργούν πρότυπα ή επιβάλλουν τεχνικές προδιαγραφές ή απαιτήσεις που δεν έχουν γνωστοποιηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 98/34;
 3. Υποχρεούται το εθνικό δικαστήριο, κατά την εξέταση αγωγής λόγω [μη εκτελέσεως] ιδιωτικής συμβάσεως, ασκηθείσας, κατά τους ισχυρισμούς του διαδίκου, λόγω παραβάσεως όρου σχετικού με την εμπορευσιμότητα ή την καταλληλότητα προς χρήση (ο οποίος περιλαμβάνεται σιωπηρώς, σύμφωνα με τον εθνικό νόμο, στη σύμβαση μεταξύ των συμβαλλομένων και τον οποίο οι συμβαλλόμενοι δεν έχουν τροποποιήσει ούτε συμφωνήσει να μην εφαρμόσουν) όσον αφορά προϊόν που παρήχθη σύμφωνα με το πρότυπο EN 13242:2002, να τεκμαίρει ότι το προϊόν είναι τέτοιας ποιότητας που το καθιστά εμπορεύσιμο και κατάλληλο προς χρήση και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί ένα τέτοιο τεκμήριο να ανατραπεί μόνο με την απόδειξη της μη

συμμορφώσεως προς το πρότυπο EN 13242:2002 βάσει δοκιμών οι οποίες διεξάγονται σύμφωνα με τις δοκιμές και τα πρωτόκολλα στα οποία παραπέμπει το πρότυπο EN 13242:2002 και οι οποίες διεξάγονται κατά τη στιγμή της παραδόσεως του προϊόντος;

4. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα ερωτήματα 1α και 3, προβλέπεται από ή σύμφωνα με το πρότυπο EN 13242:2002 όριο για τη συνολική περιεκτικότητα των αδρανών υλικών σε θείο, οπότε η συμμόρφωση με ένα τέτοιο όριο απαιτείται, μεταξύ άλλων, προκειμένου να τεκμαίρεται η εμπορευσιμότητα ή η καταλληλότητα προς χρήση;
 5. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα ερωτήματα 1α και 3, είναι απαραίτητη η απόδειξη ότι το προϊόν έφερε τη σήμανση “CE”, προκειμένου να γίνει επίκληση του τεκμηρίου που δημιουργεί το παράρτημα ZA του προτύπου EN 13242:2002 και/ή το άρθρο 4 της οδηγίας 89/106;»
31. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Δεκεμβρίου 2014. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η James Elliott, η Irish Asphalt, η Επιτροπή και η Ιρλανδική Κυβέρνηση.
32. Κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση της 19ης Νοεμβρίου 2015, παρέστησαν και ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους οι εκπρόσωποι της James Elliott, της Irish Asphalt, της Επιτροπής και της Ιρλανδίας.

III – Ανάλυση των προδικαστικών ερωτημάτων

33. Δεν τίθεται, κατά την άποψή μου, ζήτημα παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων που υπέβαλε το Supreme Court στην υπό κρίση υπόθεση. Πράγματι, μόνον η Ιρλανδία υποστήριξε ότι η διαφορά μεταξύ της James Elliot και της Irish Asphalt αφορά αμιγώς εσωτερική εμπορική κατάσταση ή σχέση (την αθέτηση συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ δύο εταιριών), περιοριζόμενη στην Ιρλανδία, οι συνέπειες της οποίας καθορίζονται σύμφωνα με την ιρλανδική νομοθεσία, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να τύχει εφαρμογής κανέναν νομικός κανόνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης του οποίου το κύρος ή η ερμηνεία εγείρει αμφιβολίες.

34. Το επιχείρημα της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό, καθώς, όπως και το Supreme Court, εκτιμώ ότι η επίλυση της διαφοράς απαιτεί την ερμηνεία του προτύπου EN 13242:2002, το οποίο εγκρίθηκε σύμφωνα με τις οδηγίες 89/106 και 98/34, και ενσωματώθηκε στο ιρλανδικό πρότυπο I.S. EN 13242:2002. Η κρίση περί της πιθανής συμβατικής αθετήσεως απόκειται στο Supreme Court, η εκτίμησή του, όμως, μπορεί να εξαρτάται από την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο θεωρεί εαυτόν αρμόδιο να αποφαινεται προδικαστικώς επί των ερωτημάτων που του υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια²³.

A. Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο α': αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύει προδικαστικώς τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα

35. Το Supreme Court διερωτάται εάν το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να ερμηνεύει προδικαστικώς εναρμονισμένο τεχνικό πρότυπο. Το παραδεκτό αυτού του προδικαστικού ερωτήματος δεν αμφισβητείται, όπως επίσης η σημασία και το ενδιαφέρον του, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ότι δεν έχει έως του παρόντος δοθεί στο Δικαστήριο η ευκαιρία να αποφανθεί ευθέως επί του προβλήματος αυτού.

23 — Βλ., παραδείγματος χάριν, απόφαση Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, σκέψη 27).

36. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό απαιτείται να εξεταστεί εάν τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα της CEN, εγκριθέντα κατ' εντολήν της Επιτροπής και δημοσιευθέντα στη σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας, μπορούν να θεωρηθούν «πράξεις των θεσμικών ή των λοιπών οργάνων ή των οργανισμών της Ένωσης» για τους σκοπούς της υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων επί ζητημάτων κύρους και ερμηνείας.

37. Με τις παρατηρήσεις τους, τόσο η Επιτροπή όσο και η Irish Asphalt υποστηρίζουν ότι το Δικαστήριο έχει ήδη απαντήσει στο ερώτημα αυτό στην υπόθεση Latchways και Eurosafe Solutions. Φρονώ, ωστόσο, ότι με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο περιορίστηκε να κρίνει ότι οι διατάξεις του προτύπου EN 795 για τα συστήματα αγκυρώσεως της κατηγορίας A1 δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 89/686 ως μη εναρμονισμένες τεχνικές προδιαγραφές, για τον λόγο ότι δεν είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή, αποκλείστηκαν δε ρητώς κατά τη δημοσίευση του προτύπου στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Το Δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτών των στοιχείων ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν αποτελούσαν τμήμα του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεν είχε αρμοδιότητα να τις ερμηνεύσει²⁴.

38. Κατ' εμέ, από την απόφαση Latchways και Eurosafe Solutions δεν μπορεί να συναχθεί εξ αντιδιαστολής ότι το Δικαστήριο θα είχε κηρύξει εαυτόν αρμόδιο εάν το πρότυπο EN 795 αποτελούσε εναρμονισμένο τεχνικό πρότυπο, σύμφωνα με την οδηγία 89/686²⁵. Εξάλλου, το Δικαστήριο έκρινε, στο πλαίσιο της εν λόγω υποθέσεως, ότι παρείλκε η εξέταση της νομικής φύσεως των εναρμονισμένων προτύπων²⁶, ανάλυση που κρίνω αναγκαία προκειμένου να εκτιμηθεί εάν τα εν λόγω πρότυπα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προδικαστικών ερωτημάτων.

39. Κατά το Supreme Court, στο πρώτο ερώτημά του θα έπρεπε να δοθεί αρνητική απάντηση, καθώς το εθνικό πρότυπο που συνιστά εφαρμογή ευρωπαϊκού προτύπου καταρτισθέντος από τη CEN, κατ' εντολήν της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δυνάμει των διατάξεων της οδηγίας 89/106, δεν αποτελεί πράξη θεσμικού ή λοιπού οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης. Η James Elliott και η Ιρλανδία συμμερίζονται την άποψη αυτή και προβάλλουν κατ' ουσίαν δύο λόγους: αφενός, ο χαρακτήρας της CEN ως οργανισμού ιδιωτικού δικαίου και, αφετέρου, η μη νομικά δεσμευτική φύση των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων. Η CEN είναι μη κερδοσκοπική ένωση ιδιωτικού δικαίου, η οποία διέπεται από το βελγικό δίκαιο και απαρτίζεται από τους οργανισμούς τυποποίησης 33 ευρωπαϊκών χωρών, εκ των οποίων όλοι είναι ιδιωτικοί φορείς, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί θεσμικό ή λοιπό όργανο ή οργανισμός της Ένωσης²⁷. Η αυτονομία της, κατά την Ιρλανδική Κυβέρνηση, δεν θίγεται εκ του γεγονότος ότι η CEN καταρτίζει τεχνικά πρότυπα κατόπιν αναθέσεως από την Επιτροπή, καθώς είναι ελεύθερη να αποδεχθεί ή να αρνηθεί την ανάθεση²⁸. Επιπλέον, η συμμόρφωση προς τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα της CEN είναι πάντοτε προαιρετική, ενώ, κατά την James Elliott, η συχνή προσφυγή στη δικαιοσύνη για την επίλυση ζητημάτων εφαρμογής των προτύπων αυτών θα αναιρούσε τη λογική της εναρμονίσεως των νομοθεσιών μέσω της θεσπίσεως οδηγιών κατά τη νέα προσέγγιση.

24 — Απόφαση C-185/08 (EU:C:2010:619, σκέψη 36).

25 — Οδηγία 89/686/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τη προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα μέσα ατομικής προστασίας (ΕΕ L 399, σ. 18).

26 — Απόφαση C-185/08 (EU:C:2010:619, σκέψη 35).

27 — Κατά το άρθρο 1 του καταστατικού της, «[i]l est constitué une association internationale sans but lucratif (AISBL), avec le numéro d'entreprise 0415.455.651, régie par les lois coordonnées relatives aux associations sans but lucratif, aux associations internationales sans but lucratif et aux fondations». Το κείμενο του καταστατικού της CEN, το οποίο εγκρίθηκε από την έκτακτη γενική συνέλευση της 22ας Ιουλίου 2013 είναι διαθέσιμο στη γαλλική, αγγλική και γερμανική γλώσσα· το γαλλικό κείμενο διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: ftp://ftp.cencenelec.eu/CEN/AboutUs/Statutes/Statuts_CEN_FR_20140213.pdf.

28 — Όπως ορίζει το άρθρο 10, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012 (ΕΕ L 316, σ. 14).

40. Τα επιχειρήματα αυτά δεν με πείθουν. Τονίζω ευθύς εξαρχής ότι η απάντησή μου στο πρώτο ερώτημα είναι καταφατική και ότι το Δικαστήριο πρέπει να κηρύξει εαυτόν αρμόδιο να αποφανθεί επί των ερμηνευτικών προδικαστικών ερωτημάτων σχετικά με εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα, όπως αυτά της υπό κρίση υποθέσεως, τα οποία πρέπει, για τους σκοπούς του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να θεωρηθούν «πράξεις θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης».

41. Η άποψή μου στηρίζεται σε τρία επιχειρήματα που θα αναπτύξω στη συνέχεια: α) η χρήση οδηγιών της νέας προσεγγίσεως δεν μπορεί να θίγει την προδικαστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου· β) η Επιτροπή ασκεί σημαντικό έλεγχο επί της διαδικασίας καταρτίσεως εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων από τη CEN και γ) η λειτουργία της CEN ως οργανισμού τυποποιήσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτάται από ενέργειες της Ένωσης.

1. Η χρήση οδηγιών της νέας προσεγγίσεως δεν μπορεί να θίγει την προδικαστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου

42. Η οδηγία 89/106, η οποία δεν προβαίνει σε εξαντλητική και λεπτομερή εναρμόνιση των τεχνικών προδιαγραφών των δομικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα αδρανή υλικά, έχει άμεση σχέση με το πρότυπο EN 13242:2002. Η οδηγία θεσπίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα δομικά υλικά προκειμένου τα έργα να είναι ασφαλή, αναθέτει δε στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποιήσεως τη μεταγενέστερη θέσπιση των προτύπων που περιέχουν ακριβείς τεχνικές προδιαγραφές, ούτως ώστε τα εν λόγω υλικά να είναι σύμφωνα προς τις βασικές απαιτήσεις της οδηγίας. Η εφαρμογή των εναρμονισμένων προτύπων είναι προαιρετική και ο παραγωγός μπορεί πάντοτε να εφαρμόζει άλλες τεχνικές προδιαγραφές για τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές. Τα προϊόντα που κατασκευάζονται τηρώντας τα εναρμονισμένα πρότυπα χαίρουν, ωστόσο, του τεκμηρίου συμμορφώσεως προς τις βασικές απαιτήσεις της οδηγίας 89/106²⁹.

43. Ο νομοθέτης της Ένωσης εφαρμόζει τη μέθοδο παραπομπής στην πράξη τεχνικής εναρμόνισης, μέθοδος που απαντάται συχνά στις εθνικές έννομες τάξεις και το διεθνές δίκαιο και την οποία έχει προωθήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση προς διευκόλυνση της υλοποίησής της εσωτερικής αγοράς από το 1985³⁰. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η οδηγία 89/106 περιέχει απλώς τα ουσιώδη στοιχεία της ισχύουσας για τα δομικά προϊόντα εναρμονισμένης νομοθεσίας, ενώ τα πρότυπα της CEN αποτελούν αναγκαίο συμπλήρωμα ώστε να καταστεί δυνατή η ελεύθερη κυκλοφορία τους στην εσωτερική αγορά.

44. Εφόσον το Δικαστήριο έχει, όπως είναι προφανές, αρμοδιότητα να ερμηνεύσει προδικαστικώς την οδηγία 89/106³¹, πρέπει να είναι επίσης αρμόδιο να αποφανθεί επί προδικαστικών ερωτημάτων σχετικών με τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα τα οποία συμπληρώνουν την οδηγία αυτή. Ειδάλλως, η εναρμόνιση των δομικών προϊόντων θα στερείτο αποτελεσματικότητας, καθώς τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα (εν προκειμένω, το πρότυπο EN 13242:2002) θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο αποκλινουσών ερμηνειών στα διάφορα κράτη μέλη.

45. Η εφαρμογή της «νέας προσεγγίσεως» στις οδηγίες εναρμόνισης δεν μπορεί να συνεπάγεται περιορισμό της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ερμηνεύει προδικαστικώς το σύνολο των εναρμονισμένων ρυθμίσεων (ήτοι την οδηγία και τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα που τη συμπληρώνουν) οι οποίες έχουν εφαρμογή στην παραγωγή και εμπορία συγκεκριμένου αγαθού.

29 — Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ., Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οδηγός για την εφαρμογή των οδηγιών που βασίζονται στη νέα και τη σφαιρική προσέγγιση, 2000.

30 — Βλ., συναφώς, Álvarez García, V., *Industria*, Iustel, Μαδρίτη, 2010· Aubry, H, Brunet, A., Peraldi Leneuf, F., *La normalisation en France et dans l'Union européenne*, Presses universitaires d'Aix-Marseille, 2012· Scheppel, H., *The Constitution of Private Governance: Products Standards in the Regulation of Integrating Markets*, Hart Publishing, Oxford, 2005.

31 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (C-432/03, EU:C:2005:669), Επιτροπή κατά Βελγίου (C-227/06, EU:C:2008:160), Ascafor και Asidac (C-484/10, EU:C:2012:113) και Elenca (C-385/10, EU:C:2012:634).

Εφόσον, στην περίπτωση οδηγίας πλήρους εναρμονίσεως, η προδικαστική αρμοδιότητα καταλαμβάνει όλα τα εναρμονισμένα πρότυπα που αφορούν το επίμαχο προϊόν, η ίδια λύση πρέπει να υιοθετηθεί σε σχέση με τις οδηγίες της νέας προσεγγίσεως, η χρήση των οποίων δεν μπορεί να θίγει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

2. Η Επιτροπή ασκεί σημαντικό έλεγχο επί της διαδικασίας καταρτίσεως των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων από τη CEN

46. Η κανονιστική τεχνική της παραπομπής στην ευρωπαϊκή τυποποίηση ρυθμίζεται από τον νομοθέτη της Ένωσης κατά τρόπο τόσο γενικό όσο και ειδικό, ήτοι στο κείμενο κάθε οδηγίας που κάνει χρήση της τεχνικής αυτής. Η γενική ρύθμιση περιλαμβανόταν αρχικώς στην οδηγία 83/189 και αργότερα στην οδηγία 98/34, η οποία αντικαταστάθηκε προσφάτως από την οδηγία 2015/1535. Ως προς τα δομικά προϊόντα, η ειδική ρύθμιση περιλαμβανόταν στην οδηγία 89/106, η οποία αντικαταστήθηκε μεταγενέστερα από τον κανονισμό 305/2011. Συνεπώς, δεν πρόκειται για τεχνική τυποποίηση αμιγώς ιδιωτικού δικαίου, πραγματοποιούμενη με πρωτοβουλία της CEN και χωρίς σύνδεση με το δίκαιο της Ένωσης. Αντιθέτως, η Επιτροπή ασκεί έλεγχο επί της διαδικασίας καταρτίσεως, υπ' ευθύνη της CEN, των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων, έλεγχος ο οποίος επικεντρώνεται σε διάφορα στοιχεία που εκθέτω ευθύς αμέσως.

47. Πρώτον, ένα εναρμονισμένο τεχνικό πρότυπο συντάσσεται πάντοτε κατόπιν εντολής που δίδει η Επιτροπή στη CEN. Το πρότυπο EN 13242:2002 έλκει την καταγωγή του από την εντολή M/125.

48. Τα άρθρα 4, παράγραφος 2, και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106 αναφέρουν ότι τα εναρμονισμένα πρότυπα αποτελούν τεχνικές προδιαγραφές που εγκρίνονται από τη CEN ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (στο εξής: CENELEC) ή και από τους δύο αυτούς οργανισμούς, «μετά από εντολή της Επιτροπής σύμφωνα με την οδηγία 83/189/ΕΟΚ, βάσει γνώμης της επιτροπής η οποία αναφέρεται στο άρθρο 19, και σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που αφορούν τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δύο αυτών οργανισμών, οι οποίες υπογράφηκαν στις 13 Νοεμβρίου 1984». Ως εκ τούτου, δεν υφίσταται εναρμονισμένο πρότυπο της CEN χωρίς εντολή, η δε εντολή αυτή περιέχει τα βασικά στοιχεία που πρέπει να διέπουν την κατάρτιση του εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου από τη CEN.

49. Επομένως, χωρίς την εντολή M/125, η CEN δεν θα μπορούσε να εγκρίνει το πρότυπο EN 13242:2002. Μολονότι η CEN καταρτίζει και άλλα ευρωπαϊκά πρότυπα με δική της πρωτοβουλία, αυτά δεν αποτελούν εναρμονισμένα πρότυπα συνδεδεμένα με οδηγία, τα δε προϊόντα που ανταποκρίνονται σε αυτά δεν απολαύουν του τεκμηρίου συμμορφώσεως προς την οδηγία ούτε του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας³². Τούτο συνέβη, παραδείγματος χάριν, με το πρότυπο EN 795, αντικείμενο της υποθέσεως Latchways και Eurosafe Solutions³³, η μη σύνδεση του οποίου με το δίκαιο της Ένωσης οδήγησε το Δικαστήριο να κηρύξει εαυτόν αναρμόδιο να το ερμηνεύσει προδικαστικώς.

50. Δεύτερον, τα στοιχεία αναφοράς των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων πρέπει να δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Το άρθρο 7, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/106 το θέτει ως προϋπόθεση προκειμένου τα εν λόγω πρότυπα να αναπτύξουν το κύριο αποτέλεσμα που τους απονέμει η οδηγία, ήτοι το τεκμήριο ότι η συμμόρφωση προς αυτά συνεπάγεται συμμόρφωση με την ίδια την οδηγία και διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία του προϊόντος στην Ένωση.

32 — Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή, το ποσοστό των εναρμονισμένων προτύπων μεταξύ των εγκριθέντων από τη CEN, τη Cenelec και το European Telecommunications Standards Institute (στο εξής: ETSI) ευρωπαϊκών τεχνικών προτύπων έχει αυξηθεί από 3,55 % το 1989 σε 20 % το 2009 [SEC(2011) 671 τελικό, σ. 6].

33 — Απόφαση C-185/08, EU:C:2010:619.

51. Ασφαλώς, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* δημοσιεύονται μόνον τα στοιχεία αναφοράς του εναρμονισμένου προτύπου, και όχι το πλήρες κείμενό του. Η CEN καταρτίζει τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα, ενώ οι εθνικοί οργανισμοί τυποποιήσεως που απαρτίζουν τη CEN συντάσσουν το κείμενο στην εκάστοτε γλώσσα και το πωλούν στους ενδιαφερόμενους. Οι εν λόγω εθνικοί οργανισμοί είναι κάτοχοι των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των αντίστοιχων εθνικών κειμένων του εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου και εισπράττουν δικαιώματα για τη διάδοσή τους, γεγονός που έχει οδηγήσει σε διαφορετικές νομολογιακές λύσεις σε ορισμένα κράτη μέλη ως προς την ανάγκη επίσημης δημοσίευσής των εθνικών τεχνικών προτύπων όταν οι νομοθέτες παραπέμπουν σε αυτά³⁴. Για τους σκοπούς της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, δεν κρίνω σκόπιμη την εις βάθος εξέταση του σημαντικού ζητήματος περί του εάν η πλήρης επίσημη δημοσίευση των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων θα έπρεπε να είναι αναγκαία προκειμένου αυτά να αναπτύξουν έννομα αποτελέσματα³⁵ και να υπάρξει τήρηση της αρχής της κανονιστικής δημοσίευσής. Η απαίτηση αυτή θα είχε πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο ευρωπαϊκό σύστημα τυποποιήσεως, ιδίως όσον αφορά την πώληση των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων από τους εθνικούς οργανισμούς τυποποιήσεως.

52. Η υποχρέωση δημοσίευσής των στοιχείων αναφοράς του εναρμονισμένου προτύπου στην *Επίσημη Εφημερίδα* σημαίνει ότι η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει το περιεχόμενό του προκειμένου να διαπιστώσει εάν αυτό είναι σύμφωνο προς την απευθυνθείσα στη CEN εντολή, καθώς και προς την οδηγία. Το άρθρο 5 της οδηγίας 89/106 θέσπιζε την υποχρέωση αυτή με τρόπο κάπως πιο συγκεκριμένο, όμως το άρθρο 10, παράγραφος 6, του κανονισμού 1025/2012, καθώς επίσης το άρθρο 17, παράγραφος 5, του κανονισμού 305/2011, το οποίο έχει πλέον εφαρμογή στα δομικά προϊόντα, δεν καταλείπουν αμφιβολίες. Η απόφαση της Επιτροπής περί δημοσίευσής αναπτύσσει έννομα αποτελέσματα και αποτελεί, ως εκ τούτου, πράξη που μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως³⁶.

53. Τρίτον, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα, δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας 89/106, να γείρουν ενστάσεις ως προς το πρότυπο που καταρτίζει η CEN, εφόσον εκτιμούν ότι δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της οδηγίας ή την εντολή της Επιτροπής. Η ένσταση μπορεί να εμποδίσει τη δημοσίευση του εναρμονισμένου προτύπου στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή να οδηγήσει στη μεταγενέστερη ανάκληση της εν λόγω δημοσίευσής, όταν προβάλλεται a posteriori. Στις περιπτώσεις αυτές, το τεχνικό πρότυπο της CEN δεν γεννά το τεκμήριο συμμορφώσεως ενός προϊόντος προς την οδηγία.

34 — Το γερμανικό Bundesgerichtshof (BGH, 30 Ιουνίου 1983, GRUG 1984, σελ. 117 έως 119) και το Bundesverfassungsgericht (BVerfGE, 29 Ιουλίου 1998, ZUM 1998, σελ. 926) έκριναν ότι τα τεχνικά πρότυπα του γερμανικού ινστιτούτου τυποποιήσεως (Deutsches Institut für Normung, «DIN») δεν προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και έπρεπε να δημοσιεύονται. Το ολλανδικό Hoge Raad (Hoge Raad, 22 Ιουνίου 2012, LNJ:BW0393) έκρινε στην υπόθεση Knooble ότι τα τεχνικά πρότυπα του ολλανδικού ινστιτούτου τυποποιήσεως (Nederlands Normalisatie Instituut, «NEN») προστατεύονται πράγματι από τα εν λόγω δικαιώματα και δεν ήταν υποχρεωτική η επίσημη δημοσίευσή τους. Βλ. την ανάλυση των Van Gestel, R., και Micklitz, H.-W., «European integration through standardization: How judicial review is breaking down the club house of private standardization bodies», *Common Market Law Review*, 2013, αριθ. 1, σ. 145 έως 182.

35 — Με την πρόσφατη απόφαση Balázs (C-251/14 EU:C:2015:687, σκέψη 54), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 1, σημείο 6, της οδηγίας 98/34 έχει την έννοια ότι δεν απαιτεί να είναι τα πρότυπα, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, διαθέσιμα στην επίσημη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους. Η υπόθεση αυτή αφορούσε το συγγικό πρότυπο MSZ EN 590:2009 σχετικά με την προδιαγραφή του σημείου αναφλέξεως των καυσίμων ντίζελ, το οποίο μετέφερε το ευρωπαϊκό πρότυπο EN 590:2009 και το οποίο κατέστη υποχρεωτικό στο συγγικό δίκαιο δυνάμει του άρθρου 110, παράγραφος 13, του νόμου περί ειδικών φόρων καταναλώσεως. Το εθνικό πρότυπο MSZ EN 590:2009 δεν ήταν διαθέσιμο στην ουγγρική γλώσσα, αλλά μόνο στην αγγλική γλώσσα.

36 — Το άρθρο 10, παράγραφος 6, του κανονισμού 1025/2012 αναφέρει ότι, «[ό]ταν ένα εναρμονισμένο πρότυπο πληροί τις απαιτήσεις που προορίζεται να καλύψει, οι οποίες καθορίζονται στη σχετική νομοθεσία εναρμόνισης της Ένωσης, η Επιτροπή δημοσιεύει χωρίς καθυστέρηση αναφορά σε αυτό το εναρμονισμένο πρότυπο, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή με άλλα μέσα ανάλογα με τους όρους που περιλαμβάνει η σχετική πράξη της νομοθεσίας εναρμόνισης της Ένωσης». Υπό την ίδια έννοια, το άρθρο 17, παράγραφος 5, του κανονισμού 305/2011 εκθέτει με σαφήνεια ότι «[η] Επιτροπή αξιολογεί τη συμμόρφωση των εναρμονισμένων προτύπων που θεσπίζονται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης με τη σχετική εντολή. Η Επιτροπή δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* τον κατάλογο των αναφορών των εναρμονισμένων προτύπων που συμμορφώνονται με τις σχετικές εντολές». Βλ. Schepel, H., «The new approach to the New Approach: The juridification of harmonized standards in EU law», *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2013, αριθ. 4, σ. 531.

54. Δεδομένων των διαφορών που υφίσταντο στις οδηγίες της νέας προσεγγίσεως ως προς τη διαδικασία προβολής ενστάσεων κατά των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων, το άρθρο 11 του κανονισμού 1025/2012 θέσπισε ενιαία διαδικασία³⁷. Η Επιτροπή οφείλει πλέον να προβαίνει σε *ex ante* έλεγχο, ήτοι πριν από τη δημοσίευσή τους. Επίσημες ενστάσεις μπορούν να προβάλλουν τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όχι όμως η Επιτροπή, καθώς ο έλεγχος που πραγματοποιεί η τελευταία επί του εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου αποτελεί προϋπόθεση για τη δημοσίευση των στοιχείων αναφοράς του. Οι αποφάσεις της Επιτροπής επί των επισήμων ενστάσεων που προβάλλουν τα κράτη μέλη ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά των τεχνικών προτύπων αποτελούν, όπως και οι σχετικές με τη δημοσίευση των εν λόγω προτύπων αποφάσεις, νομικές πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν με προσφυγή ακυρώσεως³⁸.

55. Τόσο η δυνατότητα προβολής επίσημης ενστάσεως από τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όσο και η δράση της Επιτροπής πριν από τη δημοσίευση των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων, καταδεικνύουν ότι πρόκειται για περίπτωση «ελεγχόμενης» νομοθετικής εξουσιοδότησεως προς έναν οργανισμό τυποποίησης ιδιωτικού δικαίου³⁹.

3. Η λειτουργία της CEN ως οργανισμού τυποποίησης εξαρτάται από ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

56. Όπως έχω ήδη επισημάνει, η CEN είναι οργανισμός τυποποίησης ιδιωτικού δικαίου, ο οποίος διέπεται από το βελγικό δίκαιο και απαρτίζεται από τους εθνικούς οργανισμούς των κρατών μελών και της ΕΖΕΣ. Η διάρθρωση και η λειτουργία της είναι όμοιες με αυτές της πλειονότητας των οργανισμών τυποποίησης, παρουσιάζει όμως ορισμένες ιδιαιτερότητες λόγω της διακρατικής φύσεως της⁴⁰. Ο ιδιωτικός χαρακτήρας είναι απολύτως εμφανής όταν η CEN καταρτίζει μη εναρμονισμένα ευρωπαϊκά τεχνικά πρότυπα· ωστόσο, όταν η δραστηριότητά της αφορά την εκτέλεση των εντολών που της απευθύνει η Επιτροπή για την κατάρτιση εναρμονισμένων προτύπων, η CEN υιοθετεί διαφορετικό τρόπο δράσεως.

37 — Το άρθρο 11 του κανονισμού 1025/2012 προβλέπει, σε σχέση με τις επίσημες ενστάσεις κατά των εναρμονισμένων προτύπων:

«1.

Όταν ένα κράτος μέλος ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο φρονεί ότι ένα εναρμονισμένο πρότυπο δεν ικανοποιεί πλήρως τις απαιτήσεις που επιδιώκει να καλύψει και οι οποίες καθορίζονται στην οικεία νομοθεσία εναρμόνισης της Ένωσης, ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή με λεπτομερή εξήγηση, και η Επιτροπή, αφού διαβουλευθεί με την επιτροπή που έχει συσταθεί με τη σχετική νομοθεσία εναρμόνισης της Ένωσης, αν υπάρχει, ή μετά από άλλες μορφές διαβούλευσης με ειδικούς κατά τομέα, αποφασίζει:

α) να δημοσιεύσει, να μη δημοσιεύσει ή να δημοσιεύσει με περιορισμούς τα στοιχεία αναφοράς του σχετικού εναρμονισμένου προτύπου στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*·

β) να διατηρήσει, να διατηρήσει με περιορισμούς ή να αποσύρει τα στοιχεία αναφοράς του σχετικού εναρμονισμένου προτύπου από την *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

2. Η Επιτροπή δημοσιεύει στον ιστότοπό της πληροφορίες για τα εναρμονισμένα πρότυπα που έχουν αποτελέσει αντικείμενο της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Η Επιτροπή ενημερώνει τον σχετικό ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης για την απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και, αν χρειαστεί, ζητεί την αναθεώρηση των οικείων εναρμονισμένων προτύπων.

[...]»

38 — Βλ. διάταξη *Schmoldt* κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-342/04 P, EU:C:2005:562), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι οι προσφεύγοντες στην υπόθεση εκείνη δεν είχαν ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά της αποφάσεως 2003/312/EK της Επιτροπής, της 9ης Απριλίου 2003, για τη δημοσίευση των στοιχείων αναφοράς προτύπων που αφορούν θερμομονωτικά προϊόντα, γεωφάσματα, μόνιμο εξοπλισμό πυρόσβεσης και γυψότουβλα, σύμφωνα με την οδηγία 89/106/EOK του Συμβουλίου (EE L 114, σ. 50), με την οποία είχε απορριφθεί η προβληθείσα σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ένσταση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας σε σχέση με τα δέκα αυτά πρότυπα της CEN που αφορούσαν θερμομονωτικά προϊόντα και έφεραν τους αριθμούς EN 13162:2001 έως EN 13171:2001.

39 — Σημειώνω, απλώς, στο σημείο αυτό τις αμφιβολίες ορισμένων συγγραφέων σε σχέση με τη συμβατότητα προς τη νομολογία *Meroni* της χρησιμοποίησεως, από τον νομοθέτη της Ένωσης στις οδηγίες της νέας προσεγγίσεως, των μεθόδων παραπομπής στα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα. Βλ. Hofmann, H., Rowe, G., και Türk, A., *Administrative Law and Policy of the European Union*, Oxford University Press, 2011, σ. 598 έως 600.

40 — Η πλειονότητα των οργανισμών τυποποίησης τηρούν τις αρχές τυποποίησης του παραρτήματος 3 της συμφωνίας για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο του ΠΟΕ, το οποίο περιλαμβάνει τον κώδικα ορθής πρακτικής για την κατάρτιση, έκδοση και εφαρμογή προτύπων. Κείμενο διαθέσιμο στο http://www.wto.org/spanish/docs_s/legal_s/17-tbt_s.htm#ann3. Τα άρθρα 2 και 5 της Συμφωνίας του ΠΟΕ τέθηκαν σε εφαρμογή με την απόφαση της Επιτροπής ΤΕΕ για τις αρχές που διέπουν την ανάπτυξη διεθνών προτύπων, οδηγιών και συστάσεων σε σχέση με τα άρθρα 2, 5 και με το Παράρτημα 3 της Συμφωνίας G/TBT/9, της 13ης Νοεμβρίου 2000. Οι εν λόγω βασικές αρχές είναι οι εξής: διαφάνεια, ανοιχτός χαρακτήρας, αμεροληψία και συναίνεση, αποτελεσματικότητα, ασφάλεια και συνοχή.

57. Η δραστηριότητα της CEN όσον αφορά τα εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα βασίζεται σε συνεργασία με την Επιτροπή, η οποία διέπεται από συμφωνία αποτελούμενη από γενικές κατευθυντήριες γραμμές, περιοδικώς ανανεούμενες⁴¹. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές αναδεικνύουν τη σημασία που έχει η τυποποίηση για την ευρωπαϊκή πολιτική και την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ευρωπαίων παραγωγών⁴². Για τους σκοπούς αυτούς, τίθενται ορισμένες κοινές αρχές που διέπουν τις σχέσεις και τη συνεργασία τους, δυνάμει των οποίων οι οργανισμοί τυποποίησης δεσμεύονται να καταρτίζουν τα πρότυπα κατά τον πλέον πρόσφορο τρόπο για τα συμφέροντα της Ένωσης, ενώ η Επιτροπή, από την πλευρά της, υποχρεούται να στηρίζει και να συμμετέχει στις εργασίες των οργανισμών αυτών.

58. Επιπλέον, η Επιτροπή συνδράμει οικονομικώς τη CEN για τη σύνταξη των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων. Η απόφαση 1673/2006/ΕΚ⁴³ προβλέπει τη συνεισφορά της Ένωσης στη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής τυποποίησης ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα εναρμονισμένα ευρωπαϊκά πρότυπα καταρτίζονται και επανεξετάζονται με γνώμονα τους στόχους, τη νομοθεσία και τις πολιτικές της Ένωσης. Ο αριθμός των εναρμονισμών προτύπων που ζητεί η Επιτροπή από τη CEN και τους άλλους οργανισμούς είναι περιορισμένος και αντιπροσωπεύει πολύ μικρό ποσοστό του συνολικού αριθμού των καταρτιζόμενων προτύπων. Η βιομηχανία είναι αυτή που αναλαμβάνει το μεγαλύτερο κόστος της τυποποίησης, με αποτέλεσμα η προσφυγή στη CEN από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνιστά «οικονομικώς συμφέρουσα» επιλογή, στον βαθμό που έχει αποκλειστεί η ιδέα δημιουργίας εκτελεστικής υπηρεσίας για τη θέσπιση των τεχνικών προτύπων που απαιτούνται βάσει των οδηγιών της νέας προσεγγίσεως⁴⁴.

59. Ο ιδιωτικός χαρακτήρας των οργανισμών τυποποίησης (εν προκειμένω της CEN) δεν σημαίνει ότι η δραστηριότητά τους είναι ξένη προς το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση Fra.bo⁴⁵ ότι το άρθρο 34 ΣΛΕΕ τυχάνει εφαρμογής στην περίπτωση δραστηριοτήτων τυποποίησης και πιστοποίησης ενός ιδιωτικού οργανισμού, όταν εθνική ρύθμιση ορίζει ότι τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον οργανισμό αυτό συνάδουν προς την εθνική νομοθεσία, και τούτο έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της εμπορίας προϊόντων που δεν έχουν πιστοποιηθεί από τον εν λόγω οργανισμό.

60. Εφόσον το Δικαστήριο δεν δίστασε να εξετάσει τη συμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης (συγκεκριμένα, προς την απαγόρευση μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς) δράσεων εθνικού οργανισμού τυποποίησης στηριζόμενων σε εθνική κανονιστική ρύθμιση, πρέπει, κατά μείζονα λόγο, να έχει αρμοδιότητα να αποφαινεται προδικαστικώς επί της συμβατότητας των εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων της CEN προς την εν λόγω απαγόρευση και να προβαίνει στην ερμηνεία τόσο των εν λόγω προτύπων όσο και της οδηγίας που παραπέμπει σε αυτά.

41 — Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνεργασία μεταξύ των CEN, Cenelec και ETSI και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, της 28ης Μαρτίου 2003 (ΕΕ C 91, σ. 7). Οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές εγκρίθηκαν στις 13 Νοεμβρίου 1985.

42 — Βλ. το έγγραφο COM(2011) 311 τελικό, το οποίο περιλαμβάνει την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Πολιτική Επιτροπή υπό τον τίτλο «Ένα στρατηγικό όραμα για τα ευρωπαϊκά πρότυπα: Προχωρώντας προς τα εμπρός για την ενίσχυση και την επιτάχυνση της βιώσιμης ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας έως το 2020».

43 — Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου, σχετικά με τη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής τυποποίησης (ΕΕ L 315, σ. 9). Η απόφαση αυτή καταργήθηκε και οι διατάξεις της ενσωματώθηκαν στα άρθρα 15 έως 19 του κανονισμού 1025/2012.

44 — Η επιλογή αυτή αποκλείστηκε ρητώς κατά τη διάρκεια των προπαρασκευαστικών εργασιών του κανονισμού 1025/2012. Βλ. το έγγραφο SEC(2011) 671 τελικό, σ. 24.

45 — Απόφαση C-171/11 (ΕΥ:C:2012:453, σκέψη 32). Η υπόθεση αυτή αφορούσε έναν γερμανικό οργανισμό τυποποίησης ιδιωτικού δικαίου ο οποίος καθήρτιζε τεχνικά πρότυπα στον κλάδο του φυσικού αερίου και της υδρεύσεως, ακολουθώντας παρόμοιο σχήμα με αυτό των οδηγιών της νέας προσεγγίσεως: ο γερμανικός οργανισμός είχε συντάξει το τεχνικό πρότυπο W534 και η γερμανική νομοθεσία όριζε ότι ένα προϊόν που χρησιμοποιείται για την κατασκευή, επέκταση, τροποποίηση και συντήρηση των εγκαταστάσεων των πελατών που συνδέονται με το δημόσιο δίκτυο νερού τεκμαίρεται ότι είναι σύμφωνο με τους αναγνωρισμένους κανόνες της τεχνικής, εφόσον συμμορφώνεται προς το εν λόγω τεχνικό πρότυπο W534. Στο πλαίσιο αυτό, η διάταξη του άρθρου 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV καθιστούσε, κατά το αιτούν δικαστήριο, πρακτικώς αδύνατη την πώληση σωλήνων και εξαρτημάτων παροχής πόσιμου νερού στη Γερμανία εάν δεν διέθεταν το αντίστοιχο πιστοποιητικό του οργανισμού τυποποίησης DVGW, το οποίο αποδείκνυε τη συμμόρφωση προς το τεχνικό πρότυπο.

61. Τέλος, το Δικαστήριο πρέπει, κατά την άποψή μου, να έχει αρμοδιότητα να ερμηνεύει αυτού του είδους τα τεχνικά πρότυπα, λαμβανομένης υπόψη της ευελιξίας που επέδειξε αποφαινόμενο επί προδικαστικών ερωτημάτων που αφορούσαν διάφορες πράξεις παράγουσες έννομα αποτελέσματα, πέραν των κανονισμών, των οδηγιών και των αποφάσεων. Με την απόφαση *Grimaldi*⁴⁶, για παράδειγμα, η οποία αφορούσε σύσταση εκδοθείσα σύμφωνα με τη Συνθήκη ΛΕΕ, το Δικαστήριο επισήμανε ότι «το άρθρο 177 παρέχει στο Δικαστήριο αρμοδιότητα να αποφαινεται προδικαστικώς ως προς το κύρος και την ερμηνεία των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας, χωρίς να εξαιρεί κανένα είδος πράξεως»⁴⁷. Προσφάτως, το Δικαστήριο ακολούθησε την ίδια ευέλικτη προσέγγιση στην υπόθεση *Gauweiler* κ.λπ., απαντώντας, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, στα ερωτήματα του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου σχετικά με το πρόγραμμα OMT («Outright Monetary Transactions»), το οποίο αποτελούσε πράξη με ιδιάζοντα χαρακτηριστικά⁴⁸.

62. Εκτιμώ, εν τέλει, ότι το πρότυπο EN 13242:2002, το οποίο έλκει την καταγωγή του από την εντολή M/125 που εξέδωσε η Επιτροπή κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 89/106 και της οδηγίας 98/34, αναπτύσσει έννομα αποτελέσματα στην εσωτερική αγορά, η δε ερμηνεία του απόκειται στο Δικαστήριο. Συγκεκριμένα, η συμμόρφωση ενός προϊόντος (αδρανούς δομικού υλικού) προς το εναρμονισμένο πρότυπο δημιουργεί το τεκμήριο ότι το προϊόν αυτό πληροί τις απαιτήσεις της οδηγίας 89/106, γεγονός που διευκολύνει την απρόσκοπτη εμπορία του στην εσωτερική αγορά.

63. Κατόπιν των σκέψεων αυτών, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο α', ως εξής: όταν, σύμφωνα με ιδιωτική σύμβαση, ο συμβαλλόμενος υποχρεούται να παραδώσει στον αντισυμβαλλόμενο προϊόν που παρήχθη σύμφωνα με εθνικό τεχνικό πρότυπο το οποίο εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου εγκριθέντος από τη CEN κατ' εντολήν της Επιτροπής, το Δικαστήριο είναι να αρμόδιο να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας του εν λόγω εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου.

Β. Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο β': μέθοδοι για την απόδειξη της συμμορφώσεως προς το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002

64. Το Supreme Court ζητεί να μάθει εάν η συμμόρφωση προς το πρότυπο EN 13242:2002 πρέπει να αποδεικνύεται: α) αποκλειστικώς με τις μεθόδους αποδείξεως της συμμορφώσεως στις οποίες παραπέμπει το εν λόγω πρότυπο και οι οποίες διεξάγονται κατά τον χρόνο κατασκευής ή παραδόσεως του προϊόντος, ή β) με άλλα αποδεικτικά μέσα που χρησιμοποιούνται μεταγενέστερα, όταν τα αποτελέσματά τους καταδεικνύουν με λογικό τρόπο τη μη συμμόρφωση προς το εν λόγω πρότυπο.

65. Κατά το Supreme Court, η συμμόρφωση προς το πρότυπο EN 13242:2002 ή η παράβασή του μπορεί να διαπιστωθεί κατά τον χρόνο της κατασκευής ή παραδόσεως του προϊόντος, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της οικονομικώς εύλογης διάρκειας ζωής του και με προσφυγή σε κάθε εύλογο αποδεικτικό μέσο. Η James Elliott, η Ιρλανδία και η Επιτροπή συμμερίζονται την άποψη αυτή, ενώ η Irish Asphalt φρονεί ότι το πρότυπο EN 13242:2002 επιτρέπει μόνον τη χρήση της μεθόδου που αναφέρεται σε αυτό, και αποκλειστικά κατά τον χρόνο κατασκευής ή παραδόσεως του προϊόντος.

46 — Απόφαση C-322/88 (EU:C:1989:646, σκέψη 8). Υπό την ίδια έννοια, απόφαση *Deutsche Shell* (C-188/91, EU:C:1993:24, σκέψη 18).

47 — Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε κατ' αυτόν τον τρόπο, σύμφωνα με τον γενικό εισαγγελέα D. Ruiz Jarabo Colomer, την αρμοδιότητά του να ερμηνεύει προδικαστικώς μη δεσμευτικές πράξεις εκδιδόμενες σύμφωνα με τη Συνθήκη, με την αιτιολογία ότι οι εν λόγω πράξεις δεν στερούνται εννόμων αποτελεσμάτων, και ως εκ τούτου τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να «τις λαμβάνουν υπόψη» κατά την επίλυση των διαφορών των οποίων επιλαμβάνονται, ιδίως όταν αυτές φωτίζουν την ερμηνεία εθνικών διατάξεων που έχουν θεσπιστεί προς εφαρμογή τους ή όταν οι πράξεις αυτές συμπληρώνουν διατάξεις δεσμευτικού χαρακτήρα του δικαίου της Ένωσης. Βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz Jarabo Colomer στην υπόθεση *Lodato & C.* (C-415/07, EU:C:2008:658, σημείο 34).

48 — Απόφαση C-62/14, EU:C:2015:400, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην ίδια υπόθεση (C-62/14, EU:C:2015:7, σημεία 73 έως 80).

66. Βάσει της εντολής M/125 (κεφάλαιο II, παράγραφος 9), η CEN όφειλε να περιλάβει στο εναρμονισμένο πρότυπο αναφορά στη μέθοδο ή μεθόδους δοκιμής για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος και τη διαπίστωση της συμμορφώσεώς του προς τις τεχνικές προδιαγραφές του προτύπου. Το κεφάλαιο III, παράγραφος 2, ανέφερε, υπό την έννοια αυτή, ότι «το εναρμονισμένο πρότυπο πρέπει να περιέχει [...] τις μεθόδους (υπολογισμού, δοκιμών ή άλλες) ή παραπομπή σε πρότυπο που περιέχει τις μεθόδους για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών αυτών».

67. Το πρότυπο EN 13242:2002 περιέλαβε στην παράγραφο του 6 τις αναγκαίες μεθόδους δοκιμών για την εφαρμογή του, παραπέμποντας στις διατάξεις διαφόρων μη εναρμονισμένων ευρωπαϊκών προτύπων (συγκεκριμένα, τα πρότυπα EN 1097-2:1998, EN 1367-2 και EN 1744-1:1998)⁴⁹. Πρόκειται, επομένως, για περίπτωση ενσωματώσεως, διά παραπομπής, του περιεχομένου μη εναρμονισμένων τεχνικών προτύπων σε εναρμονισμένο τεχνικό πρότυπο. Η πρακτική αυτή είναι συνήθης όσον αφορά την τεχνική τυποποίηση στον κατασκευαστικό κλάδο, διότι σε αυτόν, εκτός των εγγενών χαρακτηριστικών ενός υλικού, ενδιαφέρει και ο καθορισμός των μεθόδων αναλύσεως των αποτελεσμάτων του για τους σκοπούς της ασφάλειας των κτιρίων⁵⁰.

68. Χωρίς να απαιτείται λεπτομερέστερη ανάλυση αυτού του είδους παραπομπών, είναι σαφές, κατά την άποψή μου, ότι η χρήση μεθόδων δοκιμής, η προσφυγή στις οποίες είναι προαιρετική, διευκολύνει την απόδειξη της συμμορφώσεως ενός προϊόντος προς τις τεχνικές προδιαγραφές του εναρμονισμένου προτύπου κατά τον χρόνο της εμπορίας ή παραδόσεώς του, γεγονός που του επιτρέπει να επωφεληθεί του τεκμηρίου συμβατότητας προς την οδηγία 89/106 και να απολαύει της ελευθερίας κυκλοφορίας. Η απόδειξη αυτή μπορεί να αποκτηθεί με προσφυγή σε άλλου είδους τεχνικά έγκυρες δόκιμες, δυνατότητα που το ίδιο το πρότυπο EN 13242:2002 δεν περιστελλει.

69. Επιπλέον, εκτιμώ ότι ένα δομικό προϊόν (τα αδρανή υλικά εν προκειμένω) μπορεί να υποβληθεί σε δοκιμαστικό έλεγχο προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωσή του προς τις τεχνικές προδιαγραφές του προτύπου EN 13242:2002, όχι μόνον κατά τον χρόνο εμπορίας του από τον παραγωγό, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικώς εύλογης διάρκειας ζωής του εμπορεύματος. Τούτο συνάγεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106, κατά το οποίο οι οριζόμενες στην οδηγία αυτή βασικές απαιτήσεις ισχύουν για τα προϊόντα και πρέπει να πληρούνται επί «μια οικονομικώς αποδεκτή διάρκεια ζωής».

70. Η ρήτρα διασφάλισης του άρθρου 21 της οδηγίας 89/106 καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα, καθώς τα κράτη μέλη μπορούν να αποσύρουν από την αγορά προϊόν που είχε προηγουμένως κριθεί σύμφωνο προς την εν λόγω οδηγία εάν πραγματοποιήσουν μεταγενέστερους ελέγχους και ανακαλύψουν ότι δεν πληροί στην πραγματικότητα τις κατά την οδηγία βασικές απαιτήσεις ασφαλείας. Εάν οι έλεγχοι συμβατότητας μπορούσαν να λάβουν χώρα μόνον κατά τον χρόνο της αρχικής εμπορίας, ο παραγωγός θα είχε τον σχεδόν απόλυτο έλεγχό τους, δεδομένου του οικονομικού κόστους που θα έπρεπε να επωμιστεί ο αγοραστής προκειμένου να υποβάλει τα αποκτώμενα αγαθά στους εν λόγω ελέγχους. Το τεκμήριο συμμορφώσεως προς την οδηγία 89/106 δεν θα ήταν πλέον μαχητό, αλλά θα καθίστατο οιονεί αμάχητο, όπως υποστηρίζει η James Elliott με τις παρατηρήσεις της.

71. Προτείνω, επομένως, να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο β', η ακόλουθη απάντηση: το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 επιτρέπει να αποδεικνύεται η παράβαση των τεχνικών προδιαγραφών του με μεθόδους δοκιμής διαφορετικές από αυτές που ρητώς ορίζονται σε αυτό, ενώ τόσο οι μεν όσο και οι δε μπορούν να χρησιμοποιούνται οποτεδήποτε καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικώς εύλογης διάρκειας ζωής του προϊόντος.

49 — Πρότυπα EN 1097-2:1998, Δοκιμές για τον προσδιορισμό των μηχανικών και φυσικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών. Τμήμα 2: Μέθοδοι για τον προσδιορισμό της αντοχής στον κατακερματισμό· EN 1367-2, Δοκιμές για τον προσδιορισμό των θερμικών και των μετασχηματικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών. Τμήμα 2: Δοκιμή θεικού μαγνησίου και EN 17441-1:1998, Δοκιμές για τον προσδιορισμό των χημικών ιδιοτήτων των αδρανών υλικών. Τμήμα 1: Χημική ανάλυση.

50 — Άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 305/2011.

Γ. Τρίτο προδικαστικό ερώτημα: το τεκμήριο καταλληλότητας των προϊόντων που πληρούν τους όρους της οδηγίας 89/106 προς χρήση

72. Με το τρίτο ερώτημά του, το Supreme Court ζητεί να μάθει εάν το τεκμήριο καταλληλότητας ενός δομικού υλικού προς χρήση, το οποίο απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, ισχύει και για τη διαπίστωση της εμπορεύσιμης ποιότητας του εν λόγω προϊόντος, όταν η τελευταία προβλέπεται ως όρος από εθνική κανονιστική ρύθμιση γενικού χαρακτήρα που έχει εφαρμογή στην πώληση αγαθών.

73. Όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία, με εξαίρεση την Irish Asphalt, προτείνουν να δοθεί αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό, θέση την οποία συμμερίζομαι. Το κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106 τεκμήριο καταλληλότητας προς χρήση ισχύει στο πλαίσιο του εν λόγω κανόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τους σκοπούς της χωρίς τεχνικά εμπόδια εμπορίας του προϊόντος στην εσωτερική αγορά. Κατά λογική συνέπεια, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει το πρότυπο αυτό καθώς και όλες τις σχετικές με αυτό διατάξεις της οδηγίας 89/106. Το τεκμήριο, ωστόσο, δεν μπορεί να επεκταθεί ούτε να χρησιμοποιηθεί για τη διαπίστωση της εμπορεύσιμης ποιότητας ενός δομικού προϊόντος, εφόσον πρόκειται για την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως όπως αυτή που διέπει την πώληση αγαθών στην Ιρλανδία στο πλαίσιο ιδιωτικών εμπορικών σχέσεων.

74. Δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας διατάξεων εθνικών νόμων ούτε, επομένως, επί των στοιχείων που είναι κρίσιμα για την εκτίμηση της εμπορεύσιμης ποιότητας των εμπορευμάτων υπό το πρίσμα εθνικής νομοθεσίας διέπουσας την εξέταση της αθετήσεως των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου από τα εθνικά δικαστήρια.

75. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα ως εξής: το τεκμήριο καταλληλότητας των δομικών προϊόντων προς χρήση που προβλέπεται στην οδηγία 89/106 προς διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας τους στην εσωτερική αγορά δεν μπορεί να ληφθεί ως βάση για την εκτίμηση της εμπορεύσιμης ποιότητάς τους στο πλαίσιο εφαρμογής εθνικού νόμου διέποντος την πώληση αγαθών.

Δ. Τέταρτο προδικαστικό ερώτημα: η κατά το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 μέγιστη περιεκτικότητα σε θείο

76. Με το τέταρτο ερώτημά του, το Supreme Court ζητεί να μάθει εάν στο πρότυπο EN 13242:2002 προβλέπεται (ή δύναται να προβλεφθεί δυνάμει αυτού) όριο για τη συνολική περιεκτικότητα των αδρανών υλικών σε θείο, οπότε η συμμόρφωση προς αυτό αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου ένα προϊόν να απολαύει του τεκμηρίου καταλληλότητας προς χρήση.

77. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι, κατ' αρχήν, αρνητική. Η παράγραφος 6, σημείο 3, του προτύπου EN 13242:2002 επιβάλλει την υποχρέωση να δηλώνεται η συνολική περιεκτικότητα των αδρανών υλικών σε θείο, δεν θεσπίζει όμως ανώτατο όριο της τάξεως του 1 % επί της περιεκτικότητας σε θείο. Ο πίνακας 13, στον οποίον παραπέμπει η παράγραφος 6, σημείο 3, αναφέρεται σε «Αδρανή υλικά εκτός της αερόψυκτου σκωρίας υψικαμίνου» (τα αδρανή υλικά της υπό κρίση υποθέσεως) με ρητή πρόβλεψη ότι η περιεκτικότητα σε θείο μπορεί να είναι είτε ανώτερη είτε κατώτερη του 1%. Κατά την κρίση μου, η παράγραφος αυτή δεν καταλείπει αμφιβολίες.

78. Το 2004, η NSAI δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του I.S. EN 13242:2002, βάσει της υποσημειώσεως 3 της παραγράφου 6, σημείο 1, του προτύπου EN 13242:2002, η οποία, όσον αφορά τις ειδικές χρήσεις των αδρανών υλικών, παραπέμπει στις εθνικές διατάξεις του τόπου χρήσεώς τους. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές περιορίζουν τη συνολική περιεκτικότητα των επίμαχων αδρανών υλικών σε θείο στο 1%. Εκτιμώ, ωστόσο, ότι η εν λόγω υποσημείωση δεν παρέχει τη δυνατότητα καθορισμού του απόλυτου αυτού ορίου.

79. Κατά την άποψή μου, εθνικό τεχνικό πρότυπο που μεταφέρει εναρμονισμένο πρότυπο της CEN δεν μπορεί να έχει περιεχόμενο αντίθετο προς το τελευταίο. Εφόσον το πρότυπο EN 13242:2002 δεν θέτει ανώτατο όριο όσον αφορά την περιεκτικότητα των αδρανών υλικών σε θείο, ο οργανισμός τυποποίησης ενός κράτους μέλους δεν μπορεί να επιβάλει ως ανώτατο όριο το 1%. Η απαίτηση αυτή θα ερχόταν σε σύγκρουση με την πρακτική αποτελεσματικότητα του εναρμονισμένου προτύπου, το οποίο θα μπορούσε να εφαρμόζεται κατά τρόπο διαφορετικό στα διάφορα κράτη μέλη, θέτοντας σε κίνδυνο την επίτευξη του σκοπού της οδηγίας 89/106, ήτοι της προωθήσεως της ελεύθερης κυκλοφορίας δομικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Το άρθρο 17, παράγραφος 5, του κανονισμού 305/2011 ορίζει πλέον με σαφήνεια: «τα αντικρουόμενα εθνικά πρότυπα αποσύρονται και τα κράτη μέλη τερματίζουν την ισχύ όλων των αντικρουόμενων εθνικών διατάξεων».

80. Κατά συνέπεια, προτείνω την ακόλουθη απάντηση στο τέταρτο ερώτημα: το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 δεν θεσπίζει όριο της τάξεως του 1% επί της συνολικής περιεκτικότητας των αδρανών υλικών σε θείο, τα δε αντίθετα εθνικά πρότυπα πρέπει να μην εφαρμόζονται.

Ε. Πέμπτο προδικαστικό ερώτημα: Η χρησιμοποίηση της σήμανσεως «CE»

81. Το Supreme Court διερωτάται, επιπλέον, εάν είναι απαραίτητη η απόδειξη ότι το προϊόν έφερε τη σήμανση «CE», προκειμένου να γίνει επίκληση του τεκμηρίου που δημιουργεί το παράρτημα ZA του προτύπου EN13242:2002 και/ή το άρθρο 4 της οδηγίας 89/106. Ζητείται, συνεπώς, να διασαφηνιστεί εάν η σήμανση «CE» αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής στα αδρανή υλικά του τεκμηρίου συμμορφώσεως προς την οδηγία 89/106 ή εάν, αντιθέτως, η εν λόγω σήμανση αποτελεί απλώς απόδειξη ότι πληρούνται οι απαιτήσεις της εν λόγω οδηγίας.

82. Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν η Ιρλανδία και η James Elliott, εκτιμώ ότι η σήμανση «CE» αποτελεί απλώς αποδεικτικό μέσο της πληρώσεως των βασικών απαιτήσεων της οδηγίας 89/106 και όχι προϋπόθεση για την απόδειξή της. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, η σήμανση «CE» υποδηλώνει ότι ένα προϊόν συμφωνεί με τα αντίστοιχα εθνικά πρότυπα τα οποία προέρχονται από τη μεταγραφή των εναρμονισμένων προτύπων σε εθνικό δίκαιο και ότι είναι κατάλληλο για τη χρήση για την οποία προορίζεται⁵¹. Κατά την παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου, η σήμανση «CE» υποδηλώνει ότι τα προϊόντα πληρούν τις απαιτήσεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 4, η δε επίθεσή της στο προϊόν εναπόκειται στον κατασκευαστή ή τον αντιπρόσωπό του, μολονότι το άρθρο 15 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να μεριμνούν για την ορθή χρησιμοποίηση του σήματος και τους επιτρέπει να απαγορεύουν τη χρησιμοποίησή του όταν διαπιστώνεται ότι έχει τοποθετηθεί σε προϊόν που δεν πληροί ή έχει παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις της οδηγίας 89/106. Τέλος, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαιτούν τα δομικά προϊόντα που χρησιμοποιούν και φέρουν ορθώς τη σήμανση «CE» να φέρουν συμπληρωματική εθνική σήμανση, με την πρόφαση ότι τα εναρμονισμένα πρότυπα είναι ελλιπή⁵².

83. Η σήμανση «CE» συνιστά, επομένως, δήλωση, στην οποία προβαίνει το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την επίθεσή της, ότι το προϊόν ανταποκρίνεται στις εφαρμοστέες διατάξεις της οδηγίας 89/106 και του προτύπου EN 13242:2002 και ότι έχει αποτελέσει αντικείμενο των σχετικών διαδικασιών αξιολογήσεως. Ο κατασκευαστής είναι ο σε τελευταίο βαθμό υπεύθυνος για τη συμμόρφωση του προϊόντος προς την οδηγία και την επίθεση της σήμανσεως «CE» μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολογήσεως της συμμορφώσεώς του. Συνεπώς, η σήμανση «CE» αποτελεί απλώς τρόπο γνωστοποίησεως ότι τα αδρανή υλικά πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας 89/106 και του προτύπου EN 13242:2002, προς διευκόλυνση της εμπορίας τους⁵³.

51 — Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, η σήμανση «CE» υποδηλώνει επίσης ότι ένα προϊόν συμφωνεί με την ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, που χορηγείται σύμφωνα με τη διαδικασία του κεφαλαίου III της οδηγίας 89/106, και ότι ένα προϊόν συμφωνεί με τις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που, ελλείψει εναρμονισμένων προτύπων, κοινοποιούνται αρχικώς στην Επιτροπή.

52 — Απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-100/13, EU:C:2014:2293, σκέψη 63).

53 — Βλ. το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, *Γαλάζιος Οδηγός για την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τα προϊόντα*, της 17ης Ιουλίου 2015, σ. 55 επ.

84. Στη μεταγενέστερη γενική κανονιστική ρύθμιση (μη έχουσα εν προκειμένω εφαρμογή), η σήμανση «CE» ενισχύθηκε και μετατράπηκε σε μοναδικό μέσο πιστοποίησης της συμμορφώσεως του προϊόντος προς τις ισχύουσες απαιτήσεις που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία εναρμονίσεως. Τούτο προβλέπουν το άρθρο 30, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 765/2008, το οποίο περιέχει τον ορισμό, τη μορφή και τις γενικές αρχές που διέπουν τη σήμανση «CE», καθώς και η απόφαση 768/2008 η οποία έχει εφαρμογή στις διαδικασίες αξιολογήσεως της συμμορφώσεως που οδηγούν στην επίθεσή της⁵⁴. Η κατ' αποκλειστικότητα χρήση της σήμανσεως «CE» στα δομικά προϊόντα προβλέπεται επίσης από το άρθρο 8, παράγραφος 3, του κανονισμού 305/2011.

85. Η μέχρι σήμερα νομολογία του Δικαστηρίου επί της οδηγίας 89/106 συγκλίνει με την υποστηριχθείσα εν προκειμένω ερμηνεία, καθώς, σύμφωνα με την απόφαση Elenca⁵⁵, ρύθμιση η οποία εισάγει αυτόματα και απόλυτη απαγόρευση της διαθέσεως στην αγορά στην εθνική επικράτεια προϊόντων τα οποία νομίμως διατίθενται στην αγορά σε άλλα κράτη μέλη, για τον λόγο ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν φέρουν σήμανση CE, δεν είναι συμβατή με την απαίτηση περί αναλογικότητας κατά το δίκαιο της Ένωσης. Επομένως, με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι η σήμανση «CE» δεν έχει συστατικό χαρακτήρα, αλλά αποδεικτική αξία.

86. Ως εκ τούτου, προτείνω την ακόλουθη απάντηση στο υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο πέμπτο ερώτημα: η σήμανση «CE» δεν αποτελεί προϋπόθεση, αλλά απλώς μέσο για την απόδειξη ότι ένα αδρανές υλικό πληροί τις απαιτήσεις της οδηγίας 89/106 και του εναρμονισμένου προτύπου EN 13242:2002.

ΣΤ. Δεύτερο προδικαστικό ερώτημα: η εφαρμογή της οδηγίας 98/34 και της νομολογίας CIA Security International και Unilever

87. Το Supreme Court ζητεί να μάθει εάν υποχρεούται να μην εφαρμόσει τις διατάξεις του εθνικού δικαίου οι οποίες προβλέπουν σιωπηρούς όρους σχετικά με την εμπορευσιμότητα και την καταλληλότητα για τον επιδιωκόμενο σκοπό ή την ποιότητα, για τον λόγο ότι πρόκειται για τεχνικούς κανόνες που δεν έχουν γνωστοποιηθεί σύμφωνα με την οδηγία 98/34.

88. Φρονώ, όπως όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία που υπέβαλαν παρατηρήσεις, πλην της Irish Asphalt, ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι προφανής. Εθνική ρύθμιση, όπως το άρθρο 14, παράγραφος 2, του νόμου 1893, όπως τροποποιήθηκε το 1980, δυνάμει της οποίας οι συμβάσεις υπόκεινται —με δυνατότητα αποκλεισμού κατόπιν συμφωνίας των μερών— σε σιωπηρό όρο σχετικά με την εμπορική ποιότητα των προϊόντων, δεν εμπίπτει στον ορισμό του τεχνικού κανόνα της οδηγίας 98/34. Ως εκ τούτου, η νομολογία CIA Security International και Unilever⁵⁶ δεν έχει εφαρμογή στη ρύθμιση αυτή και δεν απαιτείται, για τον ίδιο λόγο, προηγούμενη γνωστοποίηση της ρυθμίσεως στην Επιτροπή κατά το στάδιο του σχεδίου.

89. Το επιχείρημα της Irish Asphalt ότι η απόφαση του High Court έπρεπε να είχε γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή, για τον λόγο ότι επρόκειτο για de facto τεχνικό κανόνα, στερείται σοβαρού ερείσματος. Το High Court περιορίστηκε να εφαρμόσει, με την απόφαση αυτή, τον ιρλανδικό νόμο σε συγκεκριμένη υπόθεση, με αποκλειστικό σκοπό να τάμει διαφορά μεταξύ εμπορικών εταιριών υπό το πρίσμα της συναφθείσας μεταξύ τους συμβάσεως, συμπεριλαμβανομένων των σιωπηρών όρων.

54 — Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για τον καθορισμό των απαιτήσεων διαπίστευσης και εποπτείας της αγοράς όσον αφορά την εμπορία των προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 339/93 του Συμβουλίου (EE L 218, σ. 30)· απόφαση 768/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων και για την κατάργηση της απόφασης 93/465/ΕΟΚ του Συμβουλίου (EE L 218, σ. 82).

55 — Απόφαση C-385/10 (EU:C:2012:634, σκέψεις 28 και 29).

56 — Αποφάσεις CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172) και Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496).

90. Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 1, σημείο 11, της οδηγίας 98/34 προκύπτει ότι η έννοια του «τεχνικού κανόνα» υποδιαιρείται σε τρεις κατηγορίες, ήτοι, πρώτον, την «τεχνική προδιαγραφή» κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο 3, της οδηγίας, δεύτερον, «άλλη απαίτηση», όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 1, σημείο 4, της οδηγίας αυτής και, τρίτον, την απαγόρευση κατασκευής, εισαγωγής, εμπορίας ή χρήσεως ενός προϊόντος, όπως προβλέπει το άρθρο 1, σημείο 11, της ίδιας οδηγίας⁵⁷. Η ιρλανδική ρύθμιση —και, κατά μείζονα λόγο, η απόφαση του High Court— δεν αποτελεί νομοθετικό μέτρο που απαγορεύει την κατασκευή, εισαγωγή, εμπορία ή χρήση ενός προϊόντος.

91. Ούτε το άρθρο 14, παράγραφος 2, του νόμου του 1893 (ούτε, επαναλαμβάνω, η απόφαση με την οποία αυτό εφαρμόζεται σε ορισμένη σύμβαση) εμπίπτουν στην έννοια «τεχνική προδιαγραφή» του άρθρου 1, σημείο 3, της οδηγίας 98/34. Ως τέτοια νοείται «έγγραφο όπου ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως τα επίπεδα ποιότητας ή οι ιδιότητες χρήσεως, η ασφάλεια, οι διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πωλήσεως, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, τη σήμανση και [την επισήμανση], καθώς και τις διαδικασίες αξιολογήσεως της πιστότητας»

92. Το Δικαστήριο έχει καταστήσει σαφές ότι η έννοια «τεχνική προδιαγραφή» προϋποθέτει ότι το εθνικό μέτρο αφορά οπωσδήποτε το προϊόν ή τη συσκευασία του, αυτά καθαυτά, και, συνεπώς, καθορίζει ένα από τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά προϊόντος⁵⁸. Η επίμαχη ιρλανδική ρύθμιση δεν αναφέρεται στα χαρακτηριστικά προϊόντος ούτε ασκεί επιρροή στη συσκευασία ή την παρουσίασή του, καθώς επισημαίνει απλώς, κατά τρόπο αφηρημένο, ότι στις συμβατικές σχέσεις τεκμαίρεται ότι το πωλούμενο προϊόν είναι εμπορεύσιμης ποιότητας. Δεν αφορά, επομένως, κάποιο συγκεκριμένο προϊόν, είναι δε κανόνας που εφαρμόζεται εν γένει στην πώληση οποιουδήποτε προϊόντος, και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτει στην έννοια «τεχνική προδιαγραφή» της οδηγίας 98/34.

93. Για παρόμοιους λόγους, το άρθρο 14, παράγραφος 2, του νόμου του 1893 δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην έννοια «άλλη απαίτηση» για τους σκοπούς της οδηγίας 98/34, καθώς δεν πρόκειται για «απαίτηση, εκτός των τεχνικών προδιαγραφών, επιβαλλόμενη σε ένα προϊόν, ιδίως για λόγους προστασίας των καταναλωτών ή του περιβάλλοντος, η οποία αφορά τον κύκλο ζωής του προϊόντος μετά τη διάθεσή του στην αγορά, όπως οι συνθήκες χρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης ή εξάλειψής του, εφόσον οι συνθήκες αυτές μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη σύνθεση ή τη φύση του προϊόντος, ή την εμπορία του».

94. Ως εκ τούτου, προτείνω την ακόλουθη απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα: εθνική διάταξη όπως το άρθρο 14, παράγραφος 2, του ιρλανδικού νόμου του 1893 περί πωλήσεως αγαθών, όπως ίσχυε μετά την τροποποίησή του το 1980, δεν μπορεί να θεωρηθεί «τεχνικός κανόνας», κατά την έννοια της οδηγίας 98/34, η δε νομολογία CIA Security International και Unilever δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της.

57 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις (C-267/03, EU:C:2005:246, σκέψη 54), και Schwibbert (C-20/05 EU:C:2007:652, σκέψη 34).

58 — Βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Sapod Audic (C-159/00, EU:C:2002:343, σκέψη 30), Lindberg (C-267/03, EU:C:2005:246, σκέψη 57), και Schwibbert (C-20/05 EU:C:2007:652, σκέψη 35).

IV – Συμπέρασμα

95. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Supreme Court ως εξής:

- 1) Όταν, σύμφωνα με ιδιωτική σύμβαση, ο συμβαλλόμενος υποχρεούται να παραδώσει στον αντισυμβαλλόμενο προϊόν που παρήχθη σύμφωνα με εθνικό τεχνικό πρότυπο το οποίο εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου εγκριθέντος από τη CEN κατ' εντολήν της Επιτροπής, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας του εν λόγω εναρμονισμένου τεχνικού προτύπου.
- 2) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 επιτρέπει να αποδεικνύεται η παράβαση των τεχνικών προδιαγραφών του με μεθόδους δοκιμής διαφορετικές από αυτές που ρητώς ορίζονται σε αυτό, ενώ τόσο οι μεν όσο και οι δε μπορούν να χρησιμοποιούνται οποτεδήποτε καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικής εύλογης διάρκειας ζωής του προϊόντος.
- 3) Το τεκμήριο καταλληλότητας των δομικών προϊόντων προς χρήση που προβλέπεται στην οδηγία 89/106 προς διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας τους στην εσωτερική αγορά δεν μπορεί να ληφθεί ως βάση για την εκτίμηση της εμπορεύσιμης ποιότητάς τους στο πλαίσιο εφαρμογής εθνικού νόμου διέποντος την πώληση αγαθών.
- 4) Το εναρμονισμένο πρότυπο EN 13242:2002 δεν θεσπίζει όριο της τάξεως του 1% επί της συνολικής περιεκτικότητας των αδρανών υλικών σε θείο, τα δε αντίθετα εθνικά πρότυπα πρέπει να μην εφαρμόζονται.
- 5) Η σήμανση «CE» δεν αποτελεί προϋπόθεση, αλλά απλώς μέσο για την απόδειξη ότι ένα αδρανές υλικό πληροί τις απαιτήσεις της οδηγίας 89/106 και του εναρμονισμένου προτύπου EN 13242:2002.
- 6) Εθνική διάταξη όπως το άρθρο 14, παράγραφος 2, του ιρλανδικού νόμου του 1893 περί πωλήσεως αγαθών, όπως ίσχυε μετά την τροποποίησή του το 1980, δεν μπορεί να θεωρηθεί «τεχνικός κανόνας», κατά την έννοια της οδηγίας 98/34, η δε νομολογία CIA Security International και Unilever δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της.